www.nv-online.info

№ 72 (4017)

15 верасня 2015 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

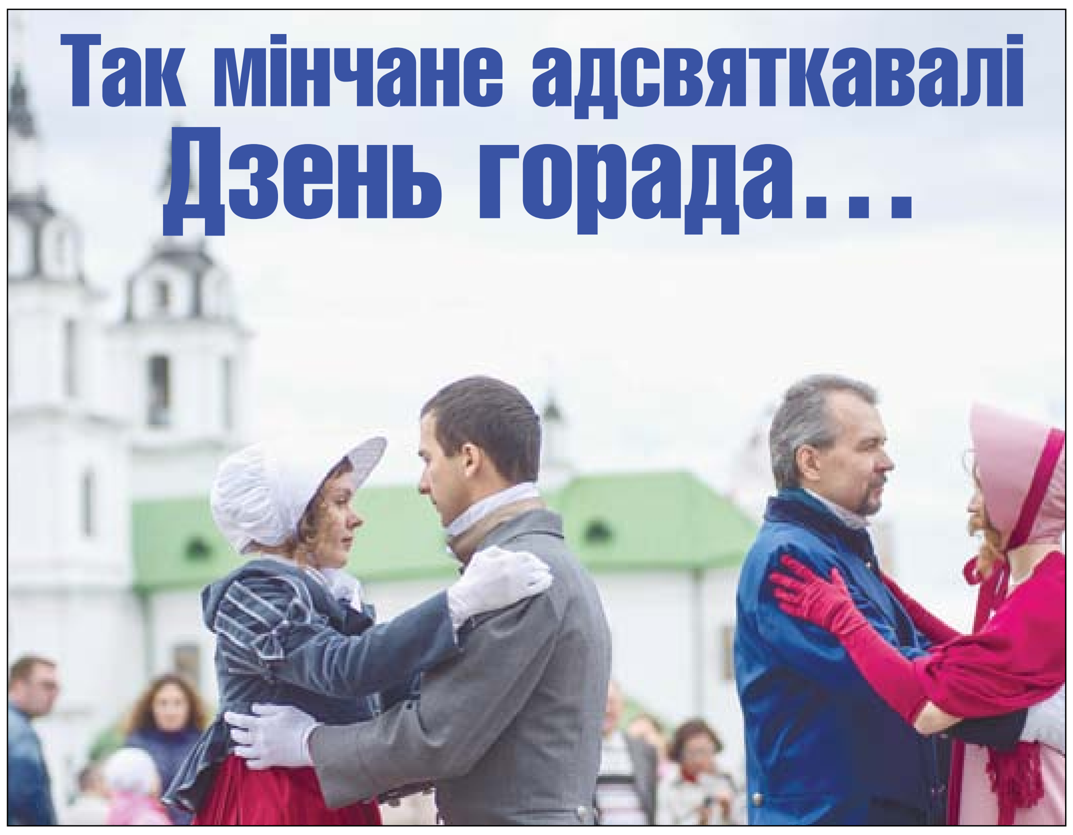
На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

СТОП-КАДР

Так мінчане адсвяткавалі Дзень горада…

ПАЛІТКУХНЯ

Чаму Партыя БНФ «кінула» Таццяну Караткевіч…

На старце прэзідэнцкай кампаніі сябры Партыі БНФ падтрымалі вылучэнне **Таццяны Караткевіч** кандыдатам у прэзідэнты Беларусі. Многія з іх стаялі ў пікетах з партрэтамі Караткевіч, збіралі за яе подпісы. І раптам партыя адмовілася падтрымліваць Таццяну Караткевіч.

Што адбылося?

Пытанні да Караткевіч у членаў Партыі БНФ узніклі ўжо па ходзе выбарчай кампаніі. У выніку яны былі вынесены на пасяджэнне Сойму – кіруючага органа партыі. Меркаванні на пасяджэнні гучалі розныя. Але ў выніку 18 сябраў Сойму выступілі за спыненне супрацоўніцтва з кампаніяй “Гавары праўду!”, якая вылучыла Караткевіч кандыдатам у прэзідэнты, 11 галасоў было аддадзена за працяг сумеснай працы, яшчэ двое ўстрымаліся.

У выніку было прынята рашэнне аб спыненні супрацоўніцтва Партыі БНФ з Таццянай Караткевіч.

Цікава, што за выхад з кампаніі Караткевіч выступіў і старшыня Партыі БНФ **Аляксей Янукевіч,** хаця крыху раней менавіта ён быў актыўным прыхільнікам альянсу з былой камандай Уладзіміра Някляева. У прыватнасці, Аляксей Янукевіч заявіў: *“Таццяна Караткевіч падчас выбарчай кампаніі зрабіла шмат неакрэсленых і невыразных заяў па шэрагу пытанняў, якія з’яўляюцца базавымі для прыхільнікаў Партыі БНФ. Гэта – статус беларускай мовы, дзяржаўная і нацыянальная сімволіка, геапалітычнае становішча Беларусі. Складаецца ўражанне, што Таццяна Караткевіч як кандыдат у прэзідэнты хоча быць добрай для ўсіх і таму ў яе няма акрэсленай і выразнай пазіцыі”.*

Аднак нельга не заўважыць, што Таццяна Караткевіч першапачаткова была прыдумана як кандыдат “добры для ўсіх” – альтэрнатыва Аляксандру Лукашэнку, але не рэзкі крытык; апазіцыя, але, так бы мовіць, далікатная, мяккая. І тым не менш Партыя БНФ спачатку вырашыла ісці на выбары з ёю, а потым, паглядзеўшы на Караткевіч зблізу, нібы адумалася.

Дык чаму з-за Караткевіч пасварыліся БНФаўцы? “Народная Воля” вырашыла даць слова прадстаўнікам розных лагераў у пытанні “па Таццяне Караткевіч”.

Адным з тых, хто выступіў супраць далейшага супрацоўніцтва з Караткевіч, быў намеснік Партыі БНФ, экс-кандыдат у прэзідэнты **Рыгор Кастусёў**. Сваю пазіцыю ён растлумачыў наступным чынам:

– *Для Партыі БНФ і для мяне асабіста ёсць рэчы, праз якія я ніколі не пераступлю – гэта абарона незалежнасці Беларусі. Стаўленне да гэтай святыні я ніколі не мяняў, незалежна ад сітуацыі ў краіне. І калі да базавых пытанняў, на якіх грунтуецца ідэалогія БНФ, ставяцца дваяка, дык мяне гэта насцярожвае. Пры размовах са мной (а я ўдзельнічаў у многіх мерапрыемствах) Таццяна Караткевіч казала адно, а ў іншых месцах – зусім супрацьлеглае. Такія падыходы для мяне непрымальныя. Я лічу, і многія нашы партыйцы лічаць, што пазіцыя па кожным пытанні павінна быць цвёрдай і ніякіх адхіленняў ад абароны агульнанацыянальных каштоўнасцяў быць не павінна. Няма акрэсленай пазіцыі Таццяны Караткевіч па наяўнасці іншаземных ваенных баз у Беларусі, па выхадзе з міждзяржаўных саюзаў, у якіх удзельнічае Беларусь. Таму я і выступіў за выхад нашай партыі з кампаніі Таццяны Караткевіч.*

Цяпер Партыя БНФ Таццяну Караткевіч на выбарах не падтрымлівае, але кожны член партыі можа асабіста вырашаць, ці ўдзельнічаць у выбарах разам з Караткевіч. Кажуць, што такое рашэнне – праява партыйнай дэмакратыі. Але ці ёсць у Партыі БНФ партыйная дысцыпліна? Ці ёсць пазіцыя партыі, якую павінны падзяляць ці хаця б прытрымлівацца яе партыйныя актывісты? Ці ўвогуле ў Партыі БНФ дзейнічае няпісанае правіла “хто што хоча, тое і робіць”?

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Будзем з хлебам!

8,9 мільёна тон намалочанага збожжа – такі вынік сёлетняга жніва. Толькі на 540 тысяч тон менш за мінулагодні валавы збор.

Няблага папрацавалі вяскоўцы. Дзякуй ім! Будзем з хлебам!

АФІЦЫЙНА

За што жывуць кандыдаты ў прэзідэнты?

Цэнтрвыбаркам апублікаваў дэкларацыі аб даходах кандыдатаў у прэзідэнты.

Даход старшыні Ліберальна-дэмакратычнай партыі (ЛДП) Сяргея Гайдукевіча склаў 263 млн 158 тыс. 324 рублі.

Гэта даходы ад заработнай платы, пенсіі, ад продажу аўтамабіля, а таксама даход, атрыманы з-за мяжы, і штомесячнае грашовае ўтрыманне. Ва ўласнасці Гайдукевіча знаходзяцца легкавыя аўтамабілі: NISSAN X-TRAIL 2014 года выпуску і BMW 730 1996 года выпуску.

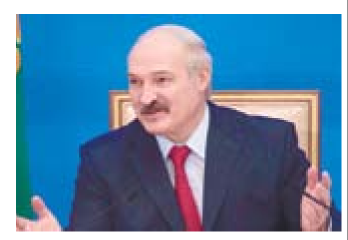
Даходы яго жонкі **Алы Гайдукевіч** ад заработнай платы і ад здачы ў арэнду маёмасці склалі 238 млн 260 тыс. 448 рублёў. У яе ўласнасці знаходзяцца: жылы дом у вёсцы Сёмкава Мінскага раёна агульнай плошчай 155 кв.метраў; зямельны ўчастак у вёсцы Сёмкава Мінскага раёна плошчай 0,25 га; аднапакаёвая кватэра ў Мінску агульнай плошчай 30 кв.метраў; аднапакаёвая кватэра ў Мінску агульнай плошчай 25 кв.метраў; двухпакаёвая кватэра ў Мінску агульнай плошчай 35 кв.метраў. Таксама яна валодае легкавым аўтамабілем RENAULT-DUSTER 2013 года выпуску.

Даходы актывісткі кампаніі «Гавары праўду!» Таццяны Караткевіч у 2014 годзе склалі 60 млн 86 тыс. 98 рублёў.

Гэта даходы ад заработнай платы і даходы, атрыманыя па дагаворы дарэння. Нерухомай маёмасці і транспартных сродкаў у яе ва ўласнасці няма.

Даходы яе мужа **Віталя Караткевіча** склалі 40 млн 47 тыс. 237 рублёў. У яго ва ўласнасці знаходзяцца легкавыя аўтамабілі FORD SCORPIO 1988 года выпуску і HONDA ACCORD 1998 года выпуску. Даходы маці Караткевіч **Наталлі Халецкай** склалі 108 млн 536 тыс. 6 рублёў, у яе ва ўласнасці знаходзіцца кватэра ў Мінску агульнай плошчай 62 кв.метры.

Даход дзеючага прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі ў 2014 годзе ад заработнай платы склаў 551 млн 761 тыс. 258 рублёў.

Іншыя даходы і ўласнасць у яго, згодна з дэкларацыяй, адсутнічаюць.

Даходы жонкі дзеючага прэзідэнта **Галіны Лукашэнкі** ад заработнай платы, пенсіі і дывідэндаў склалі ў 2014 годзе 98 млн 223 тыс. 332 рублі. У яе ва ўласнасці знаходзяцца: жылы дом у Шклове Магілёўскай вобласці агульнай плошчай 115 кв.метраў; 1/2 доля ў праве ўласнасці на жылы дом у вёсцы В.Межнік Шклоўскага раёна Магілёўскай вобласці агульнай плошчай 53 кв.метры; 56 акцый ААТ «Шклоўскі масларобны завод».

Даходы старшыні Беларускай патрыятычнай партыі, вярхоўнага атамана РГА «Беларускае казацтва» Мікалая Улаховіча ў 2014 годзе ад заработнай платы і пенсіі склалі 243 млн 502 тыс. 475 рублёў.

У яго ва ўласнасці знаходзяцца: жылы дом у вёсцы Яцкаўшчына Ляхавіцкага раёна Брэсцкай вобласці агульнай плошчай 82 кв.метры; зямельны ўчастак у вёсцы Яцкаўшчына Ляхавіцкага раёна Брэсцкай вобласці плошчай 0,25 га; жылы дом у вёсцы Млын Чашніцкага раёна Віцебскай вобласці агульнай плошчай 45 кв.метраў; 240 тысяч акцый ААТ «Парытэт банк».

Даходы яго жонкі **Раісы Улаховіч** ад заработнай платы і пенсіі склалі 235 млн 323 тыс. 678 рублёў. У яе ва ўласнасці знаходзіцца: кватэра ў Мінску агульнай плошчай 148 кв.метраў; гараж-бокс у Мінску плошчай 24 кв.метры; адміністрацыйна-гандлёвае памяшканне ў Мінску плошчай 64 кв.метры (доля – 99/100); адміністрацыйнае памяшканне ў Мінску плошчай 34 кв.метры (доля – 99/100); гандлёвае памяшканне ў Мінску плошчай 16 кв.метраў (доля – 99/100); гандлёвае памяшканне ў раёне вёскі Азярцо Мінскага раёна плошчай 10 кв.метраў.

ГАЗЕТА – ЧЫТАЧЫ

Не спазніцеся з падпіскай на IV квартал!

Ведаем: у многіх з Вас, шаноўныя чытачы, тэрмін падпіскі на газету заканчваецца ў канцы верасня, і, каб атрымліваць “Народную Волю” ў IV квартале, трэба яе прадоўжыць.

Вас чакаюць у паштовых аддзяленнях і ў спецыялізаваных пунктах “Белсаюздруку” да 28 верасня. Не спазніцеся!

Вы – з “Народнай Воляй”,
“Народная Воля” – з Вамі!

ДА ВЕДАМА...

Калі будуць выступаць кандыдаты ў прэзідэнты

Сёння, 15 верасня, пачынаюцца выступленні кандыдатаў у прэзідэнты на тэлебачанні, а з наступнага тыдня – па радыё.

Кандыдат у прэзідэнты	ТВ, Беларусь1	Радыё, Першы нацыянальны канал
Сяргей Гайдукевіч	**15 верасня** (19.30–20.00) **25 верасня** (19.30–20.00)	**23 верасня** (6.10–6.40) **30 верасня** (6.10–6.40)
Аляксандр Лукашэнка	**16 верасня** (19.30–20.00) **23 верасня** (19.30–20.00)	**23 верасня** (6.40–7.10) **30 верасня** (6.40–7.10)
Таццяна Караткевіч	**17 верасня** (19.30–20.00) **24 верасня** (19.30–20.00)	**25 верасня** (6.10–6.40) **2 кастрычніка** (6.40–7.10)
Мікалай Улаховіч	**18 верасня** (19.30 –20.00) **22 верасня** (19.30–20.00)	**25 верасня** (6.40–7.10) **2 кастрычніка** (6.10–6.40)

Згодна з заканадаўствам, кандыдаты не абавязаны выкарыстоўваць магчымасць звярнуцца да выбаршчыкаў па ТБ і радыё ў адведзены час. І, напрыклад, у леташнюю перадвыбарную кампанію Аляксандр Лукашэнка менавіта праз выступленні, адведзеныя кандыдатам, да выбаршчыкаў не звяртаўся.

Дарэчы, на **3 кастрычніка на 17:00** на тэлеканале «Беларусь 1» прызначаны тэледэбаты кандыдатаў у прэзідэнты. Для гэтага будзе адведзена 60 хвілін эфірнага часу. На дэбатах кандыдата можа прадстаўляць давераная асоба.

ПАЗІЦЫЯ

Падобна на тое, што на гэтых прэзідэнцкіх выбарах апазіцыі ўсё ж такі ўдалося аб’яднацца. Праўда, не на ідэі ўдзелу ў выбарах з адзіным кандыдатам, а на ідэі няўдзелу ў выбарах. Падчас “круглага стала” ў офісе Аб’яднанай грамадзянскай партыі палітыкі падпісалі сумесную заяву, агучыўшы агульную пазіцыю. Прычым подпісы, якія ўжо стаяць, – гэта толькі пачатак. Заява адкрытая, працэс падпісання працягваецца.

ЗАЯВА

Вярнуць права выбару

Канстатуючы, што ў Беларусі няма сумленных і справядлівых выбараў, таму што:

– дзяржава абмяжоўвае магчымасці палітычнай дзейнасці і падвяргае апанентаў палітычным рэпрэсіям, у тым ліку пазбаўляючы іх права ўдзелу ў выбарах;

– асноўныя СМІ, у першую чаргу тэлебачанне, у Беларусі манапалізаваны дзяржавай і сталі прыладамі прапаганды на карысць аднаго чалавека, а незалежныя СМІ падвяргаюцца дыскрымінацыі, у выніку чаго грамадзяне краіны атрымліваюць неаб’ектыўную інфармацыю;

– выбарчыя камісіі фарміруюцца з лаяльных да ўлады людзей (членаў апазіцыйных партый у іх 0,65%);

– склад выбарчых камісій дае падставы сцвярджаць, што ў чарговы раз фактычна не будзе ажыццяўляцца падлік галасоў выбаршчыкаў, будуць агучаны загадзя падрыхтаваныя дадзеныя, а ў назіральнікаў не будзе магчымасці бачыць падлік бюлетэняў;

– залежных ад улады грамадзян прымусяць да датэрміновага галасавання, пракантраляваць якое немагчыма, а вынікі яго заўсёды амаль на 100% на карысць праўладных кандыдатаў;

канстатуючы, што ў 2015 годзе не адбылося істотных пазітыўных змен ні ў выбарчым заканадаўстве, ні ў праваўжывальнай практыцы, якія маглі б сведчыць пра які-небудзь прагрэс;

адзначаючы, што ўсё менш людзей бяруць удзел у выбарах у якасці кандыдатаў з прычыны ўсведамлення немагчымасці перамогі ў кампаніях, якія з’яўляюцца не выбарамі, а іх імітацыяй;

адзначаючы, што ўсё менш грамадзян бяруць удзел у галасаванні, лічачы гэта бессэнсоўным;

мы, грамадзяне Рэспублікі Беларусь з рознымі палітычнымі поглядамі, заяўляем:

1.Выбары ў Беларусі як дэмакратычны інстытут перыядычнай смены ўлады знішчаны кіраўніцтвам краіны і з’яўляюцца толькі фальшывай імітацыяй.

2.Мы заяўляем аб сваім няўдзеле ў выбарчым фарсе і нагадваем грамадзянам Беларусі аб іх праве, замацаваным у артыкулы 65 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, асабіста вырашаць, удзельнічаць ім у галасаванні ці не.

3.Мы патрабуем правядзення ў Беларусі вольных і сумленных выбараў паводле стандартаў АБСЕ, якія адновяць давер людзей да дзяржавы, выведуць краіну з эканамічнага і палітычнага тупіка і створаць магчымасць для цывілізаванага дэмакратычнага развіцця.

4.Мы заяўляем, што будзем рабіць усё ад нас залежнае, каб вярнуць павагу да людзей і вярнуць ім права выбару.

Уладзімір НЯКЛЯЕЎ, экс-кандыдат у прэзідэнты на выбарах 2010 года,
Мікола СТАТКЕВІЧ, экс-кандыдат у прэзідэнты на выбарах 2010 года,
Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА, старшыня Аб’яднанай грамадзянскай партыі,
Ірына ВЕШТАРД, старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада),
Алена ЯСЬКОВА, старшыня аргкамітэта па стварэнні жаночай партыі “Надзея”,
Віталь РЫМАШЭЎСКІ, сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі БХД і іншыя.

БОЛЬШАЯ ПОЛИТИКА

Александр Лукашенко улетел в зону конфликта

В понедельник Александр Лукашенко покинул Беларусь и вылетел в Душанбе для участия в саммите Организации договора о коллективной безопасности (ОДКБ). Одна из главных тем встречи – выработка мер по противодействию активизации террористических и экстремистских группировок в Центральной Азии. Беларусь, являясь членом ОДКБ, не может дистанцироваться от проблем, казалось бы, не самого близкого нам региона.

Рост проблем на этом направлении связан с целым рядом факторов: нестабильность в соседнем Афганистане, негативное влияние со стороны «Исламского государства» в Сирии и Ираке, общая тяжелая ситуация на постсоветском пространстве в связи с войной в Украине и интенсификацией геополитического противостояния Запада и России. Плюс экономический кризис в ряде постсоветских стран, связанный с низкими ценами на энергоносители на мировых рынках и разрушительным влиянием взаимных санкций России и стран Запада.

В частности, в начале сентября в Таджикистане, где и проходит саммит, имели место вооруженные инциденты – антиправительственные выступления во главе с бывшем заместителем министра обороны Абдухалимом Назарзодой, возглавившим «бунт десантников». В последовавшем вслед за этим разговоре между президентом России Владимиром Путиным и президентом Таджикистана Эмомали Рахмоном Москва подтвердила свою готовность помогать в обеспечении стабильности в республике. Видимо, об этой помощи, включая ее военные и экономические аспекты, будет идти речь на отдельной двусторонней встрече глав России и Таджикистана, который пройдет «на полях» саммита ОДКБ.

Важно отметить, что именно ОДКБ выступает основным механизмом оказания российской помощи. По этой линии Таджикистан уже получает крупные партии оружия по льготным ценам или вообще бесплатно, а также проводит обучение в России таджикских офицеров. В стране в рамках Договора о коллективной безопасности и двусторонних соглашений также расположена российская 201-я база.

В контексте подготовки к заседанию в Душанбе генеральный секретарь ОДКБ Николай Бордюжа заявил, что в ближайшее время военно-техническая помощь Таджикистану будет наращиваться. Он отметил, в частности: «Мы исходим из главного постулата: Таджикистан – форпост на пути проникновения в центральноазиатский регион. И вообще на территории ОДКБ очень многих вызовов и угроз, которые связаны и с терроризмом, и с экстремизмом, незаконным оборотом наркотиков, незаконной миграцией и так далее. Таджикистан стоит на острие всех этих проблем, и ему нужно оказывать помощь».

Но интрига в том, что не только Россия, а и другие страны ОДКБ, в том числе Беларусь, должны помогать Таджикистану. Как? Чем?

Всего в Душанбе планируется рассмотреть более 20 актуальных вопросов политического, военного и военно-технического характера. ОДКБ до сих пор не являлась и, стоит надеяться, в будущем не станет механизмом вмешательства во внутренние дела государств, которые часто связаны с конфликтами между враждующими клановыми группировками. В частности, силы ОДКБ не использовались в соседнем Кыргызстане в ходе двух прошедших в этой стране революций. Киргизский народ имел возможность сам устанавливать и менять власть в своей стране. То же самое относится и к Таджикистану в контексте имевших недавно место вооруженных столкновений. ОДКБ – это механизм обеспечения безопасности государств-членов, прежде всего от внешних угроз. По крайней мере так говорилось до недавнего времени. Однако в преддверии саммита в Душанбе эксперты высказывали опасения, что неудавшийся военный мятеж в Таджикистане может стать предлогом для того, чтобы ОДКБ стала механизмом подавления не только внешних угроз, но и внутренних бунтов.

Олег СНОВ.

Сёння на сярэдні месячны заробак каля 7 мільёнаў рублёў пры кошце пляшкі гарэлкі 53 тысячы рублёў можна купіць 66 літраў 40-градуснай. Некалі гарэлка каштавала 2 рублі 67 капеек. Пры сярэднім заробку прыкладна 120 рублёў можна было набыць усяго 44 пляшкі гарэлкі (22 літры). Што ж гэта за дзяржаўная палітыка, якая стварае ўмовы для таго, каб людзі захлыналіся ў спіртным? З-за алкагалізацыі нацыя знаходзіцца на мяжы знішчэння. Ратуйцеся, беларусы!

Народная Воля http://www.nv-online.info 15 ВЕРАСНЯ 2015 г.

РЕБУС

За чей счет Гуцериев строит Нежинский горно-обогатительный комплекс?

Лукашенко в пятницу с большой помпой открыл строительство Нежинского горно-обогатительного комплекса. Сказано было много разных слов о дружбе, сотрудничестве и взаимной выгоде. На радостях упустили из виду одну мелочь – за чей счет будет обеспечено все это великолепие?

Строительство будет вести компания «Славкалий» Михаила Гуцериева. Горно-обогатительный комплекс планируется ввести в промышленную эксплуатацию в начале 2020 года. При этом вклад Гуцериева составляет менее одной пятой части стоимости проекта.

Компания «Славкалий» была учреждена в 2011 году британской структурой GMC Global Energy plc, собственником которой является известный российский бизнесмен Михаил Гуцериев. «Славкалий» был создан для реализации инвестпроекта по строительству горно-обогатительного комплекса мощностью до 2 миллионов тонн хлоркалия на базе Нежинского участка Старобинского месторождения калийных солей.

В 2011 году правительство Беларуси и GMC Global Energy plc заключили инвестиционный договор о строительстве британской компанией горно-обогатительного комбината по производству калийных удобрений. Компании был передан Нежинский участок Старобинского месторождения калийных солей, которое сегодня является основной ресурсной базой единственного в Беларуси производителя хлоркалия ОАО «Беларуськалий».

Инвестиции в проект оцениваются в 1,668 миллиарда долларов. Участие группы БИН, принадлежащей семье Гуцериевых, ограничивается 268 млн долларов. Остальные средства предоставит ОАО «Беларусбанк» за счет китайского кредита. Ранее Минфин, Госбанк развития Китая, «Беларусбанк» и «Славкалий» подписали меморандум о взаимопонимании. Документ предусматривает привлечение «Беларусбанком» кредита в сумме до 1,4 миллиарда долларов. Правительство Беларуси предоставило гарантии по данному кредиту.

При этом китайская сторона гарантирует сбыт всей продукции компании, экспорт которой будет осуществляться государственной «Белорусской калийной компанией» (БКК).

Подробности сделки по традиции не афишируются, но по косвенным данным получается, что «Славкалий» практически за счет белорусской стороны построит горно-обогатительный комплекс и будет продавать его продукцию. При таком раскладе Беларусь, кроме налогов, не получает ничего, неся основное бремя расходов. Сам же «Славкалий» в будущем рассчитывает участвовать и в БКК.

«В БКК мы будем участвовать на ту долю рынка, в которой мы находимся. То есть, если мы будем продавать два миллиона тонн, то на эти объемы будем участвовать партнерами, акционерами в этой компании», – пояснил Гуцериев в интервью журналистам.

Сергей МИХАЙЛОВ.

СКАЗАНА!

Андрэй ШОРАЦ,
старшыня Мінскага гарвыканкама:

– Мы зніжаем аб'ёмы будаўніцтва жылля. Калі ў мінулым годзе мы ўвялі 1 мільён 320 тысяч кв. метраў, то ў гэтым – не перасягнём за мільён. І паступова кожны год будзем зніжаць будаўніцтва новага жылля, адначасова развіваючы прыгарадныя раёны «Зялёны Бор», «Нотынгем» і гарады-спадарожнікі.

СТРАТА

Бывай, Кароль!

Пайшоў з жыцця гісторык, журналіст, рэдактар газеты "Новы час" Аляксей Кароль.

Яму было 70 гадоў.

Апошнім часам Аляксей Сцяпанавіч змагаўся з ракам лёгкіх, год таму перанёс аперацыю, праходзіў хіміятэрапію, аднак, пакуль дазвалялі сілы, актыўна працаваў. Тры месяцы таму па патрабаванні родных Кароль пераехаў да сям'і сына, які працуе менеджарам міжнароднай фінансавай кампаніі у Сінгапуры. Па-першае, блізкія вырашылі, што на эмацыянальным стане Караля станоўча адаб'ецца сустрэча з гадавалым унукам, якога ён не бачыў. Па-другое, у Сінгапуры была магчымасць прадоўжыць курс лячэння. Аднак 12 верасня сэрца Аляксея Караля спынілася.

"Тата не збіраўся паміраць, – кажа дачка Караля **Ірына Віданава**. – *Але ў яго пагоршыўся стан у апошнія тры тыдні – абвастрэнне раку на фоне каранарнай хваробы сэрца, такое здараецца. Накіравалі ў шпіталь, але памёр ён дома. Што нас супакойвае, дык гэта тое, што ён адышоў так, як і хацеў адысці: ён не пакутаваў – памёр у сне, і гэта здарылася хутка. Да апошняга ён заставаўся самім сабой і адышоў такім, якім яго тут ведалі, – такім ён і сышоў. Ён прасіў, каб яго крэміравалі ў Сінгапуры, а пахавалі ў Беларусі...*

Тата сфарміраваў мяне і майго старэйшага брата як асоб мы абое – гісторыкі паводле адукацыі, і ад яго ішла бясконцая любоў да Беларусі, вера ў яе будучыню. Гэта нас аб'ядноўвала, як і іншыя каштоўнасці, якія мы падзялялі.

Я думаю, што ён пакінуў след у гісторыі: адкрываў імёны рэпрэсаваных, служыў справе беларусізацыі і свабодзе слова, ніколі не здраджваў ідэям дэмакратыі і свабоды. Спадзяюся, што ён застанецца ў пераліку тых, каму яшчэ скажам дзякуй».

Аляксей Кароль нарадзіўся ў 1945 годзе ў пасёлку Копысь Аршанскага раёна Віцебскай вобласці. Ягоны бацька пасля фронту працаваў партыйным сакратаром і старшынёй выканкамаў у розных раёнах Беларусі. Маці была настаўніцай. Школу скончыў у Маладзечне, потым – Мінскі педінстытут у 1971 годзе.

Гісторык, кандыдат гістарычных навук. Кандыдацкую дысертацыю Кароль абараніў па тэме пасляваеннай акупацыі Германіі ў 1945–1947 гадах. Працаваў у Інстытуце гісторыі Акадэміі навук БССР, Інстытуце гісторыі партыі пры ЦК КПБ.

Аўтар трох кніг і манаграфій: пра Першую расійскую рэвалюцыю 1905–1907 гадоў, пра Другі з'езд РСДРП і пра Усевалада Ігнатоўскага.

У канцы 1980-х пісаў даведачную інфармацыю пра рэабілітацыю Зміцера Жылуновіча і Усевалада Ігнатоўскага, а таксама іншых «нацдэмаў», рэпрэсаваных у 20–30-я гады XX стагоддзя.

Адзін з заснавальнікаў Партыі народнай згоды. Некалькі разоў быў ініцыятарам аб'яднання сацыял-дэмакратаў. У 2004 годзе балатаваўся ў парламент у Маладзечне. Падчас прэзідэнцкіх выбараў 2006 года быў даверанай асобай кандыдата Аляксандра Казуліна.

З 1992 года выдаваў незалежную газету «Згода», якую зачынілі за два дні да выбараў 17 сакавіка 2006 года – за карыкатуры на прарока Мухамеда. Па факце перадрукоўкі гэтых карыкатур была завзедзена крымінальная справа, у якой Аляксей Кароль праходзіў сведкам.

Апошнім часам быў галоўным рэдактарам газеты "Новы час".

Прах Аляксея Караля будзе пахаваны ў Мінску.

"Народная Воля" выказвае спачуванні сям'і Аляксея Сцяпанавіча. Вечная памяць добраму чалавеку і грамадзяніну!

Бывай, Кароль!

РАЗВІТАЛЬНАЕ СЛОВА

«Ён быў на год старэйшы»

Не стала Аляксея Караля.

Мы вучыліся з ім у Смаргоні ў адной школе. Ён быў на год старэйшы, раней за мяне ў наступны клас пераходзіў. І вось перайшоў у апошні...

Ягоная невылечная хвароба не лекавалася дома – ён паспрабаваў злекаваць яе на канцы свету.

Ён верыў, што адтуль вернецца.

Тэлефанаваў: "*Вось вярнуся, сядзем мы з табой дзе-небудзь утульненька і паўспамінаем нашых дзяўчатак, нашы школьныя каханні...*"

Мне невыносна шкада, што гэта не спраўдзілася. Што не селі мы ўтульненька і не ўспомнілі разам Паліну з 10-га "А" і Жэню з 9-га...

Я гаварыў сёння з імі. Сказаў, што...

Яны не забудуць цябе, Аляксей.

Я таксама....

І боль, нібы іголка ў вене,
Кальне
У кроў:
Старэйшых за мяне ўсё меней
Маіх сяброў.

Уладзімір НЯКЛЯЕЎ.

СТОП-КАДР

Прабег марафон і прапанаваў руку і сэрца сваёй дзяўчыне…

Свята горада Мінск святкаваў не адзін дзень. У нядзелю стартаваў Мінскі Polo Марафон – першы буйны масавы забег у Беларусі, маршрут якога праляглі праз цэнтральныя праспекты сталіцы – Незалежнасці і Пераможцаў.

На старт марафону выйшлі 16.099 удзельнікаў з 36 краін свету, якія афіцыйна зарэгістраваліся. Да іх стыхійна далучыліся яшчэ каля 3000 мінчан.

Беглі чыноўнікі (міністр спорту і турызму Аляксандр Шамко, міністр адукацыі Міхаіл Жураўкоў, памочнік прэзідэнта па пытаннях спорту Максім Рыжанкоў), дэпутат і старшыня Беларускай федэрацыі лёгкай атлетыкі Вадзім Дзевятоўскі), беглі артысты і журналісты, студэнты, бацькі з дзецьмі, закаханыя. Самым дарослым удзельнікам стаў 86-гадовы Міхаіл Аляксеенка. Беглі розныя дыстанцыі – 5, 10 і 21 кіламетр.

Амаль усе фотакамеры ў гэты дзень зафіксавалі вось гэты кадр – хлопец прабег 21 кіламетр і на фінішы прапанаваў руку і сэрца сваёй каханай...

А пераможцу ў марафоне святкавалі ўкраінец **Віталь Шафар** (21.097,5 метра ён пераадолеў за 1 гадзіну і 4,38 хвіліны) і беларуска **Вольга Мазурёнак** (яе час – 1 гадзіна і 12,02 хвіліны). За перамогу ў гонцы яны атрымалі па 30 мільёнаў беларускіх рублёў.

ВЫБОРЫ-2015

Депутаты, ректор и врач-трансплантолог

Центризбирком опубликовал списки доверенных лиц кандидатов в президенты. Среди тех, кто будет поддерживать кандидатуру Лукашенко на очередных выборах, в основном депутаты и чиновники, например, министр труда и социальной защиты Марианна Щеткина. Есть в списке и люди, не связанные с управлением страной. Например, врач-трансплантолог, директор РНПЦ трансплантации органов и тканей Олег Руммо (в 2010 году он также агитировал за Лукашенко), ректор Гродненского университета Андрей Король, гимнастка Любовь Черкашина.

1.Акулович Ирина Борисовна
2.Андрейченко Владимир Павлович
3.Беспалый Сергей Михайлович
4.Величко Олег Иванович
5.Головатый Иван Иванович
6.Гордейчик Иван Аркадьевич
7.Гуминский Виктор Александрович
8.Давыдько Геннадий Брониславович
9.Дворник Владимир Андреевич
10.Добрынина Людмила Анатольевна
11.Доманевский Владимир Викторович
12.Дороженко Анжелика Юрьевна
13.Кононучк Татьяна Петровна
14.Конопляч Сергей Михайлович
15.Король Андрей Дмитриевич
16.Кравцов Владимир Васильевич
17.Лис Анатолий Васильевич
18.Мороз Юрий Дмитриевич
19.Наумович Андрей Николаевич
20.Путало Константин Иванович
21.Радоман Николай Вячеславович
22.Ревяко Василий Афанасьевич
23.Руммо Олег Олегович
24.Черкашина Любовь Викторовна
25.Шапиро Семен Борисович
26.Шерстнев Николай Николаевич
27.Шершень Петр Петрович
28.Шорец Андрей Викторович
29.Щеткина Марианна Акиндиновна
30.Якубович Татьяна Романовна

К СЛОВУ

Заработали общественные приемные кандидата Лукашенко

В Минске общественная приемная кандидата в президенты Александра Лукашенко разместилась по адресу: ул.Фрунзе, 5, каб.108. График работы: понедельник-пятница с **9.00 до 13.00**, **14.00 до 18.00**, суббота – **9.00 до 13.00**. Контактный телефон: **8-017-283-68-57.**

Работают комиссии в областных центрах и других городах страны – их адрес и график работы можно найти на сайте **РОО «Белая Русь»**.

Обычно работа таких приемных сопровождается заявлениями, что «через общественную приемную будет оказана помощь в решении насущных для человека проблемных вопросов».

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Міхаіл Мікалаевіч, менавіта Вы – лепшы публіцыст

А не той Міхаіл Шыманскі, які памылкова ўзгадваецца ў мінулым нумары "Народнай Волі" ў інфармацыі пра ўручэнне Нацыянальнай літаратурнай прэміі падчас святкавання Дня беларускага пісьменства.

Гэта ж трэба было галоўнаму рэдактару адлучыцца на нейкі дзень – і такі ляп: аўтар інфармацыі пра першае ўручэнне Нацыянальнай літаратурнай прэміі падчас святкавання Дня беларускага пісьменства пераблытаў аднаго Міхаіла Шыманскага з другім Міхаілам Шыманскім. Ён памылкова прыпісаў узнагароду таму Шыманскаму, які ў свой час вызначыўся далёка не лепшай рэдактарскай працай у "Народнай газеце" і які не меў і не мае ніякіх шанцаў на ўдзел у конкурсе на Нацыянальную літаратурную прэмію.

Сапраўдны лаўрэат Нацыянальнай літаратурнай прэміі ў намінацыі "публіцыстыка" – Міхаіл Мікалаевіч Шыманскі, які некалі працаваў у газеце "Звязда", а затым доўгі час быў уласным карэспандэнтам газеты "Известия" па Беларусі. У ветэрана журналістыкі і сёння вострае пяро, глыбокае бачанне праблем дня, узважаны, высокапрафесійны погляд на гістарычныя падзеі, звязаныя з лёсам роднай Беларусі. Таму ён заслужана стаў лаўрэатам Нацыянальнай літаратурнай прэміі. Ад душы віншуем, Міхаіл Мікалаевіч! І прабачце, калі ласка, за блытаніну, якая была дапушчана ў мінулым нумары газеты. Спадзёмся, што Ваша слова, слова знакамітага журналіста і публіцыста, яшчэ не аднойчы парадуе чытачоў, у тым ліку і "Народнай Волі".

Моцнага здароўя, творчага плёну, радасці ў жыцці, шаноўны Міхаіл Мікалаевіч!

Рэдакцыя газеты "Народная Воля".

P.S. За прыкрую памылку рэдакцыя газеты "Народная Воля" просіць прабачэння таксама ў чытачоў.

ОТКРЫТЫМ ТЕКСТОМ

Олег РУММО:
«Это моя воля»

Одним из тех, кто уже вторую избирательную кампанию входит в число доверенных лиц Александра Лукашенко, – руководитель Республиканского научно-практического центра «Трансплантации органов и тканей» Олег Руммо. Правда, за последние пять лет рядом с фамилией Руммо появились и другие записи: заслуженный врач Республики Беларусь (2011 год), доктор медицинских наук (2012 год). В прошлом году Руммо был в шаге от того, чтобы стать членом-корреспондентом Академии наук Республики Беларусь. Но это звание непросто присуждается, членкоров и академиков избирают путем голосования. И кандидатуру Олега Руммо не поддержали его же коллеги-медики еще во время голосования в Отделении медицинских наук, хотя он был единственным претендентом на получение звания члена-корреспондента в своей области.

Олег Руммо – единственный врач в Беларуси, которому выделен участок в элитных Дроздах-2, где строятся приближенные к А.Лукашенко чиновники, бизнесмены, спортсмены, художники.

«Народная Воля» связалась с Олегом Руммо и задала известному врачу всего один вопрос:

– Олег Олегович, вы уже второй раз подряд становитесь доверенным лицом действующего руководителя страны на президентских выборах. Скажите, это решение самостоятельное или, может быть, вас заставили?

– Виталий, я вас умоляю!.. Ну что за вопросы?! Конечно, это исключительно мое решение, это моя воля.

Виталий ГАРБУЗОВ.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ

Стратэгія «і»

Хоць і няма ніякага даверу будучым выбарам, але спрэчкі наконт іх усё ж такі паміж людзьмі вядуцца. І вось якое пытанне ўзнікла ў маіх сяброў: чаму апазіцыя заклікае 11 кастрычніка ехаць на рыбалку (гэта будзе Дзень рыбака) і ігнараваць выбары? Ёсць жа магчымасць пайсці на ўчасткі і прагаласаваць супраць усіх. Калі ласка, патлумачце прычыны.

Генадзь ЖАРКЕВІЧ, Мінск.

*На пытанне нашага чытача адказвае старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі, адзін з тых, хто прытрымліваецца так званай "стратэгіі ігнор" **Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА:***

– Няма сапраўдных выбараў – няма і нас на выбарчых участках. Калі мы ўсе ігнаруем фарс, то гэта падштурхоўвае, прымушае ўладу мяняць збанкрутаваную выбарчую мадэль. Пустыя ўчасткі немагчыма "прадаць" як народнае волевыяўленне, як сапраўдныя выбары ні міжнародным назіральнікам, ні ўласным грамадзянам. У такой сітуацыі можна патрабаваць ад улад унясення змяненняў у выбарчае заканадаўства, якія дазволяць прыхільнікам перамен увайсці ў склад камісій, гарантуюць сумленны падлік галасоў, вернуць выбаршчыку права выбару.

Адным словам, калі ўчасткі будуць пустыя – гэта доказ таго, што беларусы не давяраюць сённяшняй выбарчай сістэме і хочуць іншай. Калі людзі прыйдуць на ўчасткі і прагаласуюць "супраць усіх", то ніякіх доказаў ніхто не ўбачыць. Якім шляхам ісці – вырашайце самі.

ГОЛАС НАРОДА

Алег ГУЛАК:
«Нашы назіральнікі не былі дапушчаны да працэдуры адбору подпісаў для праверкі»

Як прэтэндэнты на прэзідэнцкую пасаду сабіралі подпісы за сваё вылучэнне кандыдатамі, гэта сапраўды нейкая таямніца. Асабіста я ніяк не магу зразумець: як можна было сабраць подпісы, калі ты не праводзіў перадвыбарных пікетаў? Як можна было сабраць подпісы, калі ўсе, літаральна ўсе бачылі, што падчас збору ў людзей не было аніякай цікавасці да гэтай працэдуры, выбаршчыкі проста праходзілі міма зборшчыкаў, нават не звяртаючы на іх увагі? Але ж пры выбарчых камісіях, якія спраўджвалі тыя подпісы, працуюць незалежныя назіральнікі. Яны куды глядзелі?

Мікалай Пятровіч ПАДГАЙСКІ, Мінск.

Падобныя пытанні ўзнікаюць у многіх. Адказвае старшыня РПГА "Беларускі Хельсінкскі камітэт", адзін з кіраўнікоў кампаніі "Праваабаронцы за свабодныя выбары" **Алег ГУЛАК:**

– Працэдура праверкі подпісаў фактычна закрыта для назірання. Гэта сапраўды не дае магчымасці давяраць вынікам рэгістрацыі кандыдатаў у прэзідэнты. Выклікае вялікі сумнеў і працэс праверкі камісіямі подпісаў за вылучэнне кандыдатаў. Скарыстаўшыся сістэмай выбаркі, праверкі толькі часткі подпісаў, немагчыма з упэўненасцю сцвярджаць сапраўднасць ці несапраўднасць іншых. Тут важным момантам з'яўляецца тое, наколькі выбарка гэтых падпісных лістоў з подпісамі будзе насамрэч выпадковай. Немагчыма адсачыць празрыстасць гэтых маніпуляцый. Пры гэтым нашы назіральнікі ні разу не былі дапушчаны на працэдуру адбору подпісаў для праверкі.

Адным словам, выбарчыя камісіі самі вырашаюць, якія подпісы правяраць, якія не правяраць. Назіральнікі, як і на шмат якіх іншых этапах выбарчай кампаніі, да гэтага не дапушчаны.

НУ І НУ!

87-летняя пенсіянерка скрала кашалёк

Сітуацыя выглядала так. 26-гадовы хлопец выпадкова пакінуў на прылаўку аднаго з магазінаў Гродна кашалёк. Калі пачалі праглядаць запісы з камер відэаназірання, высветлілася, што чужое сабе прысвоіла 87-гадовая пенсіянерка.

На момант крадзяжу ў кашальку былі мільён рублёў, 30 долараў ЗША і 70 польскіх злотых. Замест таго каб перадаць кашалёк ахоўнікам, бабуля вырашыла пакінуць усе грошы сабе. Цяпер ёй давядзецца адказаць за гэта перад законам.

Народная Воля http://www.nv-online.info 15 ВЕРАСНЯ 2015 г.

Леакадзія ДАГОЦКАЯ.

КАНФЛІКТ

Смаргонскія жарсці

Алена АНТАНІШЫНА.

Жыхары Смаргоні пратэстуюць супраць будаўніцтва прадпрыемства па вытворчасці фенолфармальдэгідных смолаў. Завод спатрэбіўся аўстрыйска-польскаму прадпрыемству Cronospan, якое працуе ў гарадку толькі два гады, але за такі кароткі час ужо не раз стварала праблемы для навакольнага асяроддзя. Па крайняй меры пра гэта адкрыта гаварылі многія мясцовыя жыхары.

Cronospan выпускае пліты ПВХ і ламінат. Падатковыя льготы яно будзе мець яшчэ 7 гадоў, і пакуль штомесячныя ўнёскі ў бюджэт складаюць не больш за 600 мільёнаў рублёў. Прама скажам, няшмат...

Прадпрыемства месціцца ў маляўнічым месцы на беразе Віліі акурат на мяжы прыроднага запаведніка «Блакітныя азёры», за 15 кіламетраў ад Нацыянальнага парку. Цудоўная, экалагічна чыстая зона... Праўда, да ўсіх гэтых характарыстык трэба дадаваць слова "была"...

...На грамадскіх слуханнях у мясцовым выканкаме прысутнічалі жыхары не толькі Смаргоні, але і навакольных вёсак. Прычым людзі адкрыта абураліся, што далёка не ўсе зацікаўленыя асобы трапілі на пасяджэнне. Аказваецца, непрыкметная абвестка пра слуханні памерам з некралог была сціпла размешчана ў кутку раёнкі «Светлы шлях» больш за месяц таму. Дый час пасяджэння для працоўнага дня абралі даволі нязручны – 15.00. Прысутныя казалі, што ніхто не супраць таго, каб у краіне будаваліся новыя прадпрыемствы, але не такія, якія наносяць шкоду людзям, прыродзе і экалагічнай сістэме. І не тады, калі людзям пра гэта не паведамляюць і робяць усё патаемна, без уліку меркавання жыхароў.

Але ці сапраўды ўсё так кепска? Ці ёсць прычына, каб кіпелі жарсці? Па крайняй меры прадстаўнікі завода запэўнівалі прысутных, што размова ідзе не пра будаўніцтва новага прадпрыемства, а пра пашырэнне цяперашняга.

У зале такія заявы выклікалі хвалю абурэння. За трыбуну стаў жыхар вёскі Заблоцце **Канстанцін ХОЛАД**.

– *Уявіце сабе, што будуецца карабель. Для яго патрэбны метал. Дзе вы бачылі, каб дзеля гэтага побач з суднаверф'ю будавалі ліцейны і металапракатны заводы? Ці электрастанцыю, бо спатрэбіцца электрычнасць. Ці лакафарбавы завод, бо карабель жа трэба пафарбаваць. Так што заявы пра пашырэнне – гэта падман. У нас хочуць пабудаваць хімічны завод. Але і ад таго завода, што працуе зараз, стаіць грукат, як ад аэрадрома. А пена на рацэ? А выкіды ў атмасферу? Рыба сыходзіць, журавы-прыгажуны пакінулі наседжаныя месцы. Колькі людзей з дзецьмі сёлета ратаваліся на Віліі ў спёку?! А што будзе далей? Куды людзям падзецца? У нас толькі пачалі вырабляць малако вышэйшага гатунку «Экстра». І якая цяпер перспектыва? Будуць закрывацца кароўнікі, бо з-за атруты малако не пройдзе праверку на якасць. Вытворчасць фармальдэгідных смол – гэта небяспечная рэч. Адкіды высокага класа таксічнасці. Хто будзе за ўсім гэтым сачыць?* – запытваў мужчына.

І сапраўды, хто? Гродзенскі абласны Камітэт прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя запэўнівае, што ажыццяўляецца перыядычны кантроль за выкідамі забруджваючых рэчываў у паветра. У студзені падчас такога замеру зафіксавалі выкіды звыш нормы і цяпер вызначаюцца з памерам штрафу за ўрон прыродзе. Ваду правярае Смаргонская міжраённая лабараторыя, і за забруджванне вады сцёкамі з завода таксама бяруць штрафы. Але што з тых штрафаў людзям, жывёлам і птушкам?

Мясцовая жыхарка **Алена АНТАНІШЫНА** кажа:

– *На пачатку жніўня каля нашай вёскі Данюшава ўся рэчка была пакрыта выспамі пены вышынёй з паўметра. Гэта нармальна?.. Я ўпэўнена, што ў нашым раёне проста няма такіх структур, якія сачылі б за дзейнасцю завода. І Смаргонскі раён, і месца, дзе знаходзіцца завод, аднесены да прыроднага запаведніка «Блакітныя азёры», дык ці можна тут размяшчаць шкодныя вытворчасці?.. Але размясцілі. Вытворчасць полікарбамідных і фенолфармальдэгідных смол суправаджаецца шкоднымі адкідамі, так што пашырэнне вытворчасці можа прывесці да экалагічнай катастрофы. Мы не настолькі наіўныя, каб верыць, што нехта нам кампенсуе ўрон, калі мы страцім здароўе ці калі ў нашых дамах жыць стане немагчыма.*

Падчас абмеркавання пытання ацэнкі ўздзеяння на навакольнае асяроддзе новага прадпрыемства высветлілася, што ў справаздачы прадстаўнікоў Cronospan не пазначаны многія канкрэтныя пытанні накшталт: які аб'ём клею плануецца выраблць, чаму прадпрыемства адмаўляецца чысціць ліўневыя сцёкі і выкарыстоўваць іх як тэхнічную ваду, які будзе першапачатковы аб'ём браку і шэраг іншых пытанняў. Людзі папракалі адміністрацыю, што цяперашні завод працуе на старым абсталяванні, якое прывезлі з-за мяжы. Аказваецца, яны правялі цэлае расследаванне, вынікі якога агучыла мясцовая жыхарка **Леакадзія ДАГОЦКАЯ.**

– *Гэты ж завод немцы хацелі пабудаваць на мяжы з Польшчай, але палякі выйшлі з пратэстамі,* – распавяла жанчына. – *Яны літаральна кладаліся на зямлю, але свайго дабіліся. У Чэхіі гэты праект таксама не дазволілі рэалізаваць. А ў нас ніхто нікому нічога не сказаў, ніхто не спытаўся. Пабудавалі хуценька, і ўсё тут. На нас, на людзей, усім напляваць!*

Падчас абмеркавання гучалі нават больш жорсткія папрокі, выступленні станавіліся ўсё больш эмацыянальнымі. Сівы мужчына, які доўгі час стаяў каля трыбуны, раптам не вытрымаў і папрасіў слова:

– *Замежнае прадпрыемства з падатковымі льготамі, якое выводзіць грошы на рахункі ў замежных банках,* – *гэта магчымасць для карупцыі. Я не хачу коштам свайго здароўя і здароўя маіх дзяцей аплачваць пражыванне некалькіх буржуяў на Лазурным беразе*, – абурана выказаўся мужчына.

Супрацоўнікі агрэгатнага завода, які месціцца побач з прадпрыемствам Cronospan, казалі, што на іх заводзе з-за "небяспечнага суседа" нельга цяпер адчыняць вокны, бо стаіць смурод, людзі кашляюць з-за таго, што ў паветры пыл ад апілак, зімой з-за дыму з трубы жаўцее снег. На пасяджэнні некалькі разоў прагучалі патрабаванні, каб зрабілі "заглушкі" ад шуму. Людзі пыталіся ў прадстаўнікоў прадпрыемства: "*Што ў вас там здарылася 1 верасня? Што здарылася 2-га? Такі быў шум, нібы ўзлятаюць самалёты...*»

Што паўплывала на вынік слуханняў – канкрэтныя пытанні, абурэнне людзей ці нейкія закулісныя гульні на высокім узроўні, не вядома, але ў выніку была агучана такая інфармацыя: ні сёлета, ні ў наступным годзе ніякая будоўля не пачнецца. Фармальдэгідную смалу прадпрыемства як закупляла, так і будзе закупляць у Магілёве. А вось што будзе праз два гады, ніхто не ведае. Што ж, у гэтым супрацьстаянні надышоў час перадышкі.

Любоў ЛУНЁВА.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

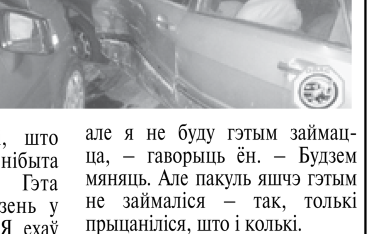

Павел ХАРЛАНЧУК:
«Думаў, хоць бы жывыя ўсё былі...»

*Напрыканцы жніўня артыст Купалаўскага тэатра **Павел Харланчук** трапіў у страшнае ДТЗ на Мінскай кальцавой дарозе. Здымкі гэтага здарэння публікавалі многія сайты. Прыблізна а палове адзінаццатай гадзіны вечара "Хонда", якой кіраваў вядомы акцёр, на хуткасці амаль 100 кіламетраў у гадзіну ўрэзалася ў "Аўдзі", якая ехала наперадзе. "Пацалаваўшыся", абедзве машыны "сустрэліся" з адбойнікам...*

Паведамлялася, быццам бы артыст быў стомлены пасля здымак і заснуў за рулём. "Народная Воля" высветліла, як адчувае сябе пасля ДТЗ Павел Харланчук і чым скончылся гэтая дарожная гісторыя?

– У пратаколе напісалі, што я парушыў дыстанцыю, – *распавядае Павел Харланчук*. – І далі папярэдні штраф – дзве базавыя велічыні.

У інтэрнэце пісалі, што я пасля здымак ехаў нібыта стомлены, заснуў... Гэта бязглуздзіца. У гэты дзень у мяне не было здымак. Я ехаў па першай паласе з дапушчальнай хуткасцю – нават не было 100 кіламетраў. Побач была паласа разгону. На тым участку дарогі не гарэлі ліхтары, таму я не ўбачыў ні паласы разгону збоку, ні габарытаў наперадзе ідучай машыны – заўважыў "Аўдзі" ўжо толькі ў святле сваіх фар.

– Спалохаліся?

– Ды не асабліва... Спалохаўся, толькі калі ўжо да адбойніка даехалі: думаў, хоць бы жывыя ўсе былі. На шчасце, абышлося без ахвяр. Гэта першае, што я высветліў.

Вадзіцельскі стаж у Паўла Харланчука каля чатырох гадоў. І гэта ДТЗ першае ў яго кіроўчым жыцці.

Машыну, на якой трапіў у ДТЗ, артыст плануе прадаць.

– Яе можна адрамантаваць, але я не буду гэтым займацца, – гаворыць ён. – Будзем мяняць. Але пакуль яшчэ гэтым не займаліся – так, толькі прыцаніліся, што і колькі.

– Цяпер часова пешшу ходзіце?

– У нас ёсць старэнькі «Ровер», пакуль ім карыстаемся. А калі гэту прададзім, будзем шукаць іншую машыну – не ў салоне, а на другасным рынку. Новую машыну цяпер не можам сабе дазволіць. Можа, у Піцер паеду па аўто – там цэны крыху ніжэй. Але сёння, калі шчыра, наогул не да гэтага. У нас галоўная і першая мэта на бліжэйшую будучыню – пераезд у новую кватэру. Якраз на наступным тыдні павінны перабрацца канчаткова ўжо. Гэта такія прыемныя клопаты. Застаўся апошні рывок: электрыка, стальніцы. Так што ў літаральным сэнсе сядзім на валізках...

Марына КОКТЫШ.

ВЫБОРЫ-2015

Граф остался без короны

Печально завершилось хождение во власть для графа Александра Прушинского. Его инициативной группе было отказано в регистрации еще до сбора подписей. По незнанию законодательства он пропустил трехдневный срок обжалования отказа в регистрации в Верховный суд. Тем не менее Прушинский обратился в Конституционный суд с требованием защитить его конституционные права.

Из Конституционного суда пришел ответ: «...оснований для возбуждения производства по делу об устранении в нормативных правовых актах пробелов, исключении в них коллизий и правовой неопределенности... не установлено».

*А вот бывший судья Конституционного суда, заслуженный юрист Блеаруси **Михаил Пастухов** считает, что права Александра Прушинского как гражданина Республики Беларусь были нарушены и при регистрации его инициативной группы в Центризбиркоме, и при обращении в Конституционный суд.*

– Насколько мне известно, Прушинский родился в 1934 году в деревне Рогозница Мостовского района Гродненской области, – *комментирует Михаил Иванович.* – Потом он уехал с родителями в США. Жил в Голландии, Франции, Польше, Канаде. В 1992 году вернулся в Беларусь, получил вид на жительство, а в 2005 году – гражданство Республики Беларусь.

В соответствии с Конституцией, все граждане Республики Беларусь имеют равные права, в том числе право равного доступа к любым должностям в государственных органах.

По Закону «О гражданстве Республики Беларусь» от 1 августа 2002 года, гражданство является равным для всех граждан «независимо от оснований его приобретения». Правда, в отступление от этой фундаментальной нормы в статье 8 Закона говорится об особом виде гражданства – гражданстве по рождению. Для его приобретения устанавливается ряд требований, в том числе получение гражданства **«до вступления в силу настоящего Закона».**

Следует обратить внимание на это дискриминационное положение Закона и задаться вопросом: разве раньше в Беларуси не действовал закон с аналогичным названием от 18 октября 1991 года? Ведь уже тогда сформировалось новое белорусское государство и его обязательный атрибут – институт гражданства. Значит, признание гражданства «по рождению» должно было попадать под действие Закона о гражданстве 1991 года, и, следовательно, норма статьи 8 Закона 2002 года о сроке приобретения гражданства по рождению является неконституционной.

Жертвой этой дискриминационной нормы стал в числе других граждан и граф Прушинский. Родившись на территории Беларуси, он оказался гражданином не по рождению. Парадокс, коллизия, неопределенность... И этот «непорядок» в законодательстве остается.

Потом, на референдуме 1996 года, в статье 80 Конституции «подправили» требования, предъявляемые к кандидатам в президенты. И здесь появилась формулировка «гражданин по рождению», хотя она заведомо противоречила принципу равенства граждан перед законом. Под действие этой дискриминационной поправки попал не только граф Прушинский, но и автор данного комментария.

Полагаю, что Центризбирком, прежде чем отказать потенциальному кандидату в президенты, должен был позаботиться о защите его конституционных прав и, при необходимости, поставить вопрос перед уполномоченными субъектами, стоящими на страже конституционной законности (напомню, это президент, обе палаты парламента, правительство и Верховный суд).

Ответ из Конституционного суда также носит, на мой взгляд, формальный характер. Работники суда не стали вникать в суть требований заявителя, который правильно указал на противоречивые нормы в законодательстве и на то, что его лишили права баллотироваться на высшую должность в государственном аппарате. Ведь нельзя исключить, что он стал бы новым президентом. Может быть, он возродил бы в Беларуси монархическую форму правления и к титулу графа добавил бы корону?

Итак, третья попытка стать главным человеком в Беларуси для А.К.Прушинского оказалась неудачной. Граф остался без короны. Между тем у него были грандиозные планы развития страны. Он хотел показать белорусам, как можно жить хорошо по примеру европейских стран. Не допустили, отодвинули, обидели... А жаль, хороший человек Александр Ксаверьевич. Веселый, добрый и по-детски наивный...

Алексей КУБАЙ.

АКТУАЛЬНО

Без импортной туалетной бумаги не останемся?

Минздрав опубликовал список товаров, которые подпадают под постановление №666 и обязаны проходить санитарно-гигиеническую экспертизу, прежде чем попасть на полки белорусских магазинов. Соответствующее постановление подписано заместителем министра здравоохранения – главным санитарным врачом страны Игорем Гаевским.

Список товаров, обязательных к проверке, весьма широкий – от туалетной бумаги, зубных щеток, пенки для бритья и красок для рисования до детских колясок, столовой посуды, холодильников и мебели. В перечне значатся пищевые продукты (майонез, жиры, приправы, рыбные продукты и продукты моря, мясные и молочные продукты, алкоголь, пиво, кофе, чай и т.д), детские товары (игрушки, школьные принадлежности, детские коляски, детская мебель и т.д.), косметика, средства гигиены полости рта, бытовая химия, средства личной гигиены, мебель, стройматериалы, технологическое оборудование для пищевой промышленности и общепита. Если опубликовать полный перечень, это займет много места на газетной полосе, поэтому желающие легко могут найти этот список на сайте Республиканского центра гигиены, эпидемиологии и общественного здоровья.

Как известно, в список товаров, которые не нуждаются в обязательной экспертизе, входят скоропортящиеся и иные продукты, комиссионные товары, секонд-хенд и другие. Постановлением главного санитарного врача список «неприкасаемых» товаров дополнен продукцией, «*произведенной на территории государств – членов Евразийского экономического союза и безопасность которой подтверждается в порядке, определяемом решениями Комиссии Евразийского экономического союза*».

Но если выяснится, что продукция этих стран не соответствует санитарным нормам, то ее включат в утвержденный перечень товаров, для которых введена государственная санитарно-гигиеническая экспертиза.

Нина РУДКОВА.

ОФИЦИАЛЬНО

Игорь Гаевский, главный санитарный врач Беларуси:
«Все должны легализовать товар, а схемы его получения сделать прозрачными»

По мнению представителей бизнеса, новые условия чрезвычайно усложняют работу по импорту товаров в Беларусь. В санэпидслужбах объясняют, что лабораторное исследование занимает несколько дней, далее необходимо время для оформления санитарно-гигиенического заключения. Если будут очереди, это займет еще дней десять, а может, и больше. Понятно, что работа импортеров осложнится. В связи с этим Республиканская конфедерация предпринимательства обратилась к ***Александру Лукашенко*** с просьбой приостановить действие постановления правительства №666. В письме, направленном президенту, говорится, что потребуется не менее месяца для подготовки соответствующих документов и получения заключения на соответствие по товарам, которые ввезены с 28 августа, но которые нельзя реализовывать из-за того, что они не прошли экспертизу.

Однако главный государственный санитарный врач Беларуси Игорь Гаевский считает, что новым постановлением правительства возмущены только те, кто не желает выполнять законодательство, а решение о сертификации импортной продукции было принято для защиты здоровья населения.

«Постановление №666 вызвало огромный общественный резонанс, – заявил Игорь Гаевский на научно-практической конференции «Здоровье и окружающая среда». – *Это произошло потому, что все в этой стране знают, на что способна санслужба. Если она будет работать, это значит, что все должны будут выполнять требования, которые к товару будут предъявляться. Все должны легализовать товар, а схемы его получения сделать прозрачными. Деваться некуда, поэтому такая волна возмущения. Мы пытаемся привести к тому, чтобы товаропроизводитель и продавец стали законопослушными*».

При этом замминистра отметил, что «*белорусские товаропроизводители не возмущаются, для них ничего не изменилось, они выполняют нормативные документы*». Весь выпускаемый белорусскими производителями товар, по мнению главного санитарного врача, за «*редчайшим исключением соответствует всем требованиям*».

Игорь ЗАЛЕССКИЙ.

МЫСЛИ ВСЛУХ

Сергей НЕРОВНЫЙ
О хороших и плохих ВОЖДЯХ

От каждого по способности, каждому – по пайке...
Акакий Швейк

Осенью 1964 года в СССР сменился вождь. Им стал Брежнев. Понятное дело, предыдущий вождь был объявлен волюнтаристом и клоуном. Правда, в этот раз жизнь ему сохранили – новые коммунисты стали добрее друг к другу.

При Брежневе начал расти уровень жизни. Неужели социалистическая экономика превзошла капиталистическую? Неужели коммунизм достижим? Нет, конечно. Причина роста благосостояния была в реализации хрущевской идеи: качать на Запад нефть в обмен на твердую валюту. И на эту валюту закупать необходимый ширпотреб, оборудование и машины. И продовольствие.

Но одной нефти оказалось мало. Тогда коммунисты стали продавать на Запад газ (помните знаменитый газопровод Уренгой–Помары–Ужгород?), сырой лес, алмазы и прочие дары природы. СССР стал сырьевым придатком Запада. Там же была приобретена лицензия на любимый народный автомобиль «Жигули» (итальянский «Фиат»).

Народ нового вождя боготворил. За сытную пайку (по-нашему – чарка и шкварка), за возможность выпить и закусить, а некоторым и покататься на «Жигулях».

Большинство поверило, что коммунизм – не иллюзия, он достижим. Ведь обогнали американцев в космосе, в количестве вооружения, построили самые мощные гидроэлектростанции в мире. Мы – почти первые. Еще совсем немного – и коммунизм станет реальностью.

Но вождь сначала приболел, потом впал в маразм (с 1976 года). Но в отставку не просился – не было принято. Да и окружение он устраивал – они делали свои дела, а Брежнев не вмешивался. Руководить страной было некогда: нужно было воспитывать непутевую дочку Галину, ездить на охоту, отдыхать. Да еще с трибуны нужно было что-то прошепелявить про социалистические достижения. Народ и плакал, и смеялся. Рассказывал анекдоты. КГБ как мог пресекал.

В экономике за счет нефтедолларов проводили некоторые эксперименты. Но не отходя от плановой сущности. И как только цена на нефть стала падать, стал падать и уровень жизни. Слово «дефицит» стало доминирующим среди населения. Даже юморист Райкин рискнул упомянуть о нем в своем выступлении.

Еще, конечно, мы тратили миллиарды на гонку вооружений, поддержку африканских и прочих князьков, компартий всего мира, братьев по соцлагерю. В конце концов по прихоти кремлевских старцев влезли в Афганистан. Кризис стал ощущаться не только в экономике и социальной сфере. Пошла моральная деградация. К концу правления Брежнева, пожалуй, в коммунизм верили только самые фанатичные и недалекие люди.

«Умное» Политбюро, похоронив застойного вождя, не придумало ничего лучше, как ставить на высший пост глубоко больных людей. Разве может человек, съедаемый болезнью, думать о работе и «благе народа»? Тем не менее в вожди попали Андропов и Черненко. Первый попытался «погонять» алкоголиков (по-нашему – навести порядок), второй вообще не вылезал из больниц. Но и они были вождями, потому что их вынесли из кремлевских кабинетов вперед ногами.

Ставленник Андропова Горбачев был встречен в обществе с надеждой. Молодой, живой, говорит не по бумажке. Встречается с народом. Он попытался реформировать экономику. А заодно и политику. Страна пошла вразнос и в конце концов развалилась. Но не потому, что Горбачев что-то делал не так. А потому, что она была изначально обречена. Если бы у большевиков не было нефти, газа, леса, золота и алмазов, СССР рухнул бы раньше. Социализм и коммунизм – нежизнеспособные, неконкурентоспособные экономические формации мира. Причем воинствующие и безбожные. Обреченные. Поэтому сильно не ругайте Горбачева. Переформатировать зомбированную страну, изменив сознание людей, – дело не одного политика, не одного дня, не одного поколения. Горбачев не был вождем в классическом понимании этого слова – он правил 6 лет и ушел сам, отказавшись от власти. Он живет до сих пор.

И Ельцин – не вождь. Он правил 8 лет и также ушел сам. Он привел к власти Путина. Становиться вождем или вовремя уйти – решать Путину.

А.Лукашенко не хочет, чтобы его называли вождем. Он – Батька. Что, в сущности, одно и то же. У власти он уже 21 год. По африканским меркам – не так много, по европейским – явный перебор. Рассматривая историю чередования вождей после революции, мы заметили, что вождизм чреват как для самих вождей, так и для народа. За исключением Ленина все вожди были плохие. Да и Ленина не тронули, потому что он вовремя заболел и умер. Легко любить мертвых вождей, гораздо сложнее жить с живыми, когда они бронзовеют и мнят себя небожителями. Многие страны, зная это, ограничили власть своих лидеров двумя сроками правления.

Мы никак не можем оторваться от пуповины коммунизма. И пытаемся строить его за счет кредитов и субсидирования других стран. С несменяемым вождем. Нужно ли предсказывать финал «белорусского эксперимента» или сами догадаетесь?

(Окончание. Начало в №№ 69, 70).

АДКРЫТАЕ ПЫТАННЕ

Ці дапамаглі ўлады падманутым дольшчыкам?

З дня затрымання міліцыяй каля Палаца Незалежнасці пікетчыкаў-дольшчыкаў даўгабуду па вуліцы Валгаградскай, 20 мінуў тыдзень. Тады ўдзельнікаў акцыі адпусцілі з РУУС Цэнтральнага раёна без складання пратакола, але парэкамендавалі "ознакомиться с соответствующей статьей". Улады імгненна адрэагавалі на несанкцыянаваны пікет, а як адрэагуюць на бясконцыя просьбы і роспач грамадзян?

Сёння кіраўнік ініцыятыўнай групы, якая зладзіла пікет, **Сяргей Шунько**, паведаміў "Народнай Волі": *"Наколькі мне вядома, адзін з уладальнікаў акцый ААТ "Земля инвестиций" **Юрый Дзяменцьеў** быў узяты пад варту"*. Аднак у Следчым камітэце аператыўнай інфармацыі наконт арышту Дзяменцьева не прадаставілі.

Нагадаем, ААТ "Земля инвестиций" з'яўляецца даччынай кампаніяй ТАА "Волынь" – забудоўшчыка дома па вуліцы Валгаградскай. Таксама ёсць будаўніча-мантажнае ўпраўленне №25, якое яшчэ ў 2014 годзе прапанавала кіраўніцтву "Волыни" інвеставаць частку сродкаў для завяршэння даўгабуду, аднак рэальных пазітыўных крокаў не было зроблена.

Намеснік дырэктара БМУ №25 **Уладзімір Данілюк** зазначыў, што пасля падачы ўсіх неабходных дакументаў у Мінгарвыканкам у мінулым годзе дзяржаўны орган вырашыў не працягваць дазвол на землекарыстанне для забудоўшчыкаў. Вядома, што пасля дырэктар ТАА "Волынь" быў арыштаваны па рашэнні Камітэта дзяржкантролю. Факт карупцыі ў фірме відавочны, але ў дольшчыкаў ёсць падставы выказваць і такое меркаванне: даўгабуд выгадны ўладам, бо пляцоўка ў цэнтры горада – гэта "залатое дно" як для камерцыйных, так і для дзяржаўных структур.

Кацярына АНДРЭЕВА.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСА

За «чарку і скварку» не ўчынім мы сварку

Згодна з даследаваннямі, беларус на свой сярэдні заробак можа купіць 312 "чарак-скварак" (па 100 грамаў гарэлкі і свініны). Суседзі – значна больш: палякі – 703, латышы – 502, літоўцы – 490. І толькі ўкраінец можа з'есці-выпіць менш: усяго 208 "чарак-скварак".

Той час яшчэ амаль навее,
Калі магутны быў Саюз.
З суседзямі ў адной дзяржаве
Жыў сціплы брат-беларус.
Ды голад дружбе – люты вораг,
Раздрай звычайна ён нясе.
Так мовіць бы, па ўласных норах
Разбегліся суседзі ўсе.
З іх кожны палічыў, нібыта
Утульная яго "нара",
І ў той "нары" ён выйшаў сыта,
Дадаткам меўшы шмат дабра.
Паглядзіце за ўмовы рынку,
На жаль, як след не кожны змог:
Хто грыз раненьшую скарынку,
А хто парой жаваў пірог.
Не дзіўна, што ў суседзяў з часам
І настальгічны шал узнік.
Рашылі зноў сабрацца разам –
Неафіцыйна, на пікнік.
Яшчэ й паляка запрасілі –
Суседа таксама, як-ніяк.
Хоць не у Саюзе, ды ў Расіі
Часова колісь жыў паляк.
Шумелі ціха дрэвы шаты,
Сказаў кожны ў траве...
Загаварылі пра зарплаты,
Наогул – хто і як жыве.
У беларуса нораў ціхі –
Сказаў, нібы пад забралы мыш:
Затое не хавалі пыхі
Паляк, літовец і латыш:
– Мы ўжо цывілізаваная Еўропа!
Яна – не нейкі там Саюз!
(Хацця, па праўдзе, за халопаў
Іх лічыць немец ці француз.)
У нас цяпер другая вера...

Ён быў, дарэчы, злы, як звер,
З-за санкцый, што ўвялі часова
Паляк, літовец і латыш.
Глядзелі з жахам на ўкраінца,
Які прыгорбіўся і ўсох.
Ён "чаркай-скваркай" пахваліцца
Перад суседзямі не мог.
Зарплата ва ўкраінца – слёзы,
А дабрабыту – грош цана,
Таму заўжды амаль цвярозы.
Ён толькі й выдыхнуў:
– Вайна...
– А ты чаму, як сыч, маўчыш? –
Звярнуліся да беларуса
Паляк, літовец і латыш. –
Няма вайны ў тваёй краіне,
У вёсках стрэлаў не чутно,
Ніхто ад выбухаў не гіне,
А ты маркотны ўсё адно.
Мы чулі:
Бацька "чарку й скварку"
Калісь гарантаваў табе...
– Зарплата.
Яна мне дужа неўспадаб.
А скварка?
Слівай закушу!

АСАБІСТЫ ПОГЛЯД

Мяняць курс...

За 21 год нязменнага прэзідэнцтва А.Р.Лукашэнкі ў краіне пабудавана эканоміка, якая поўнасцю залежыць ад танных расійскіх энерганосьбітаў, замежных крэдытаў і расійскага рынку. Краіна не можа выйсці на стабільныя ўзроўні і выкарыстоўваць з даўнай тэмпы...

Як сведчыць статыстыка за гэты месяц 2015 года, стратнымі былі 1691 прадпрыемства і арганізацыі.

Іван ЯФІМЕНКА, мінчанін.

ОТ ДУШИ

Гордая птица

Больно в сердце отзываются сообщения о том, что в Киеве гремят взрывы, льется невинная кровь, гибнут люди.

Фронт уже докатился до Днепра. В моем сознании нынешняя Украина ассоциируется с красивой свободолюбивой птицей, бьющейся в сильных, расставленных «великим ловчим», на предплечье которого восседает двуглавый хищник.

И вырваться этой птице ой как непросто! Не может хозяин хищника допустить, чтобы десятки миллиардов долларов, потраченных им за последние десятилетия на создание этих силков, пропали даром. Не может!

Долг людей доброй воли всего мира помочь этой птице освободиться и улететь в теплые края, за запад.

С уважением – Г.С.БУРВАН, пенсионер. г.Пинск.

ОТ СЕРДЦА – К СЕРДЦУ

Счастья вам, добрые люди!

Уважаемая редакция!

Спасибо за статью В.И.Шутова «Один всему виновник».

Я счастлив, что судьба свела нас на долгие годы совместной работе: вначале на Моторном заводе, а затем в филиале в г.Столбцы. С 1980 года я работал под его руководством до выхода на пенсию. Он не только талантливый инженер и хороший руководитель, но и замечательный человек: отзывчивый к чужой беде, внимательный и добрый. Я хочу поблагодарить его за все доброе, что он для меня сделал.

А еще я хочу через «Народную Волю» поздравить Викентия Ивановича с Днем рождения, который он отмечает 16 сентября, и с бриллиантовой свадьбой, которая у него с женой будет в конце сентября!

Желаю Вам, Викентий Иванович, и Вашей супруге Эмилии Андреевне крепкого здоровья, всех благ и счастья в личной жизни!

Г.В.ПАРМОН, житель г.Столбцы.

Я ПРАПАНУЮ!

Помнік-манумент – беларускай мове!

Улады Мінска збіраюцца паставіць помнік карове. Не ведома, каму персанальна належыць гэтая прапанова, але яна, упэўнены, знойдзе шырокі ўхвальны водгук не толькі сярод беларускага сялянства, неад'емнай часткай жыцця якога заўсёды з'яўлялася карова-карміцелька, але і гараджан. Паставіўшы помнік карове, беларусы тым самым прадэманструюць сваю глыбокую павагу да гэтай жывёлы за яе неацэннае значэнне ў жыцці чалавека. Невыпадкова адзін з самых старажытных народаў свету – індусы – наогул карову лічаць свяшчэннай жывёлай.

Манумент мінскія ўлады плануюць паставіць на пляцоўцы перад Камароўскім рынкам. Тут адразу ўзнікаюць пытанні, у тым ліку этычныя. Бедная бронзавая кароўка з вялікім сумам будзе назіраць, як вяршыня прыроды homo sapiens кожны дзень рэжа на кавалкі яе мясацы і гандлюе імі ад рання да позна. Я мяркую, што ідэальнае месца для помніка карове – ваколіцы Мінска. Маляўнічыя мясціны: лугавіны, узвышша, дзе непадалёк ад аўтамагістралі, адкуль пасажыры будуць любавацца харастром расліннага свету.

Калі едзеш па аўтамагістралі Брэст–Мінск, на мяжы дзвюх абласцей стаіць велічны помнік зубру. Над ім – блакітнае неба, вакол – родныя лясы. Хараство неймаверна! Штосьці падобнае трэба ўчыніць і нашай кароўцы.

Беларусы, якія толькі ў 1991 годзе пасля скону савецкай камуністычнай імперыі аднавілі дзяржаўнасць, суверэнітэт і незалежнасць, абавязаны паставіць таксама адзіны помнік нашай маці роднай беларускай Мове.

Чалавек – адзіная на зямлі жывая істота, якая мае развітыя органы для фармулёўкі і выказвання неабмежаванага зместу сваіх думак. Гэта дар Бога. Мова – найвышэйшае дасягненне чалавека, адна з важнейшых, разам з тэрыторыяй, прыкмет нацыі. Без зямлі і мовы няма дзяржавы.

Над беларускай мовай даўно згушчаюцца чорныя хмары – амаль з часоў Рэчы Паспалітай, федэратыўнай дзяржавы палякаў і беларусаў у XVI–XVII стагоддзях. Аднак найбольш татальны заняпад беларуская мова зведала ў XX стагоддзі, у Савецкім Саюзе ішло будаўніцтва камунізму і безраздзельна панавала класавая ідэалогія дыктатуры пралетарыяту, і, што асабліва парадаксальна, у цяперашні час, ужо пры прэзідэнцкай форме кіравання. Моўная паўсядзённая практыка сённяшніх трох галін улады (заканадаўчай, выканаўчай, судовай) і прэсы скрозь татальна зрусіфікавана, з вуснаў начальства вельмі рэдка калі пачуеш беларускае слова.

Манумент-помнік трэба ставіць у Мінску, у палітычным, адміністрацыйным і культурна-асветным цэнтры аднаўленай нашай дзяржавы. У сталіцы няцяжка знайсці шыкоўнае, самае людпае, прывабнае высокае месца, каб манумент узвышаўся над горадам і яго бачылі з усіх канцоў-ускраін днём і ноччу як самую найвялікшую святыню. Паколькі наша мова жаночага роду, то, лічу, на высокім пастаменце павінна быць выява жанчыны. На помніку трэба золатам нанесці словы Францішка Багушэвіча: *"Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі".*

У падножжа манумента, на мой погляд, неабходна замураваць сталёвую капсулу з тэкстам Паслання да нашых нашчадкаў, каб яны ўскрылі яе праз тысячу гадоў. У Пасланні трэба распавесці пра грамадска-палітычную і моўную сітуацыю ў засавецкую эпоху, пры ўладзе камуністаў і ў сённяшні час, працытаваць патрыятычныя выказванні аб нашай мове і аб яе носьбітах, беларусах, знакамітых людзей – пісьменнікаў, публіцыстаў, дзяржаўных дзеячаў, а таксама – і зняважальныя словы рэакцыянераў-шавіністаў, нашых супастатаў унутраных і знешніх.

Славуты наш зямляк – беларускі польскамоўны паэт Адам Міцкевіч, ураджэнец Баранавіцкага краю, – пісаў: *"На беларускай мове гаворыць каля 10 мільёнаў чалавек – гэта самая чыстая гаворка, яна даўно ўзнікла і цудоўна распрацавана. У перыяд незалежнасці Літвы вялікія князі карысталіся ёю для сваёй дыпламатычнай перапіскі".*

А вось супрацьлеглае выказванне нашага "старэйшага брата" генерал-губернатара Паўночна-Заходняга краю (так называлі нашу зямлю ў царскі час) Міхаіла Мураўёва: *"У Паўночна-Заходнім краі так званую беларускую мову неабходна звесці на нішто, бо калі гэтага не зрабіць, то яна будзе пастаянна інспіраваць думку аб асобным беларускім народзе і аб праве гэтага народа на этнічную самастойнасць і нацыянальную дзяржаўную суверэннасць, чаго дапусціць нельга".*

Русіфікацыя нацыянальных ускраін у Расійскай імперыі мела дзяржаўную скіраванасць. *"Мы павінны абавязкова і няўхільна навучаць іншародцаў рускай мове, каб з кожным пакаленнем гэтая мова стала роднай і наша руская культура іхняю культурай",* – адзначалася ў прынятай у 1907 годзе сумеснай пастанове Дзяржаўнай думы і Дзяржаўнага савета.

У 1921–1939 гадах Заходняя Беларусь уваходзіла ў склад Польшчы, і ў Брэсцкім архіве захоўваюцца некаторыя дакументы аб моўнай палітыцы той пары. Там ёсць выказванне міністра замежных спраў Юзефа Бека: *"Мы зачыняем беларускія школы і замяняем іх польскімі, таму што беларусы наогул адсталы, дзікі народ, і беларуская мова адсталая, якая прыносіць мала карысці".*

У сваёй экспрэсіўнай рыторыцы вышэйшая дзяржаўна-палітычная асоба сённяшняй Беларусі – прэзідэнт Лукашэнка таксама не пакідае моўную праблему без увагі. Але помніцца, што на самым пачатку свайго вярхоўнага кіравання Аляксандр Рыгоравіч вельмі зняважліва, нібы чужынец, выказваўся аб роднай мове беларусаў.

Але найбольшую шкоду нашаму мовазнаўству і нашаму нацыянальнаму адраджэнню нанеслі так званыя рэферэндумы ў сярэдзіне 1990-х гадоў, ініцыяваныя Лукашэнкам: аб вяртанні дзяржаўнага статусу рускай мове і савецкіх дзяржаўных сімвалаў – сцяга і герба, прынятых у 50-х гадах мінулага стагоддзя пад кіраўніцтвам першага сакратара ЦК КП Беларусі Мікалая Патолічава, рускага па нацыянальнасці і па нараджэнні. Гэта адзіны выпадак на постсавецкай прасторы: ва ўсіх былых савецкіх рэспубліках адмовіліся ад камуністычнай сімволікі і зацвердзілі гістарычна-нацыянальную; нават Расія вярнула да жыцця дарэвалюцыйны сцяг-трыкалор і двухгаловы герб-арол.

Праўда, у апошні час Лукашэнка трохі памякчэў, збавіў свой імпэт і нават набраўся патрыятычнага духу і пахваліў некалькімі словамі мілагучнасць беларускай мовы, аднак гэтага малавата для рэабілітацыі і павышэння яго аўтарытэту ў вачах нацыянальна свядомай часткі грамадства, асабліва ў гістарычнай перспектыве. Трэба ісці далей і павышаць рэальны статус беларускай мовы, якая знаходзіцца ў моцным заняпадзе, не толькі хваліць яе, а шырока расчыніць перад ёю дзверы дзяржаўных, асветніцка-навуковых, культурных і рэлігійных устаноў.

Калі мы страцім сваю мову – мы пазбавімся нацыянальнай ідэнтычнасці і станем непаўнацэннай нацыяй. Каб гэтага не здарылася, неабходна рашуча адмовіцца ад двухмоўнай дзяржаўнай дактрыны і ў дзяржаўных справах карыстацца адной – роднай – мовай.

Хто ж непасрэдна павінен заняцца гэтай высакароднай патрыятычнай справай – падрыхтаваць Манумент і Пасланне? Я лічу, што грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы" на чале з яго старшынёй Алегам Трусавым. Пад яго старшынствам трэба стварыць аргкамітэт і аб'явіць конкурс на лепшы праект, а таксама звярнуцца да грамадскасці, каб беларусы дапамаглі сродкамі. Тым, хто будзе заняты фізічна і арганізацыйна, трэба аддзячыць не толькі словам, але і рублём. Калі правесці шырокую агітацыйную кампанію, упэўнены, гараджане і сяляне адгукнуцца. Я не "буржуй", але са сваёй сярэдняй пенсіі адзін мільён "зайчыкаў" ахвярую на Манумент Мове-маці. Ды і дзяржава, калі ўжо яна знайшла грошы на помнік карове, можа, на такую справу трохі раскашэліцца.

Падрыхтоўка і будаўніцтва Манумента з'явяцца магутным кансалідуючым стымулам для абуджэння і замацавання нацыянальнай самасвядомасці і патрыятызму ў сэрцах беларусаў.

Жыве Беларусь!

Мікола ЯРМАШЭВІЧ.
Брэст.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

Ці ж гэта падлік галасоў?

Двойчы, у 2005-м і 2010 гадах, я быў афіцыйным назіральнікам на выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Другі раз – на сталічным участку №16, што па вуліцы Шаранговіча, 42. Знаходзіўся ён у гімназіі №33. Старшынёй камісіі з'яўляўся Анатолій Касцяневіч – намеснік дырэктара па ідэалагічнай работе УП НВА "Цэнтр". Хоць афіцыйна ён як бышцам быў вылучаны Фрунзенскай раённай арганізацыяй грамадскага аб'яднання "Беларускі саюз афіцэраў".

На што я звярнуў увагу? 12 сябраў камісіі, якія былі накіраваны "Чырвоным крыжам", нейкім спартыўным аб'яднаннем, партыяй "Зялёныя", камуністамі, БРСМ, "Белай Руссю", "Беларускім фондам міру" і гэтак далей, насамрэч усе яговыя падначаленыя з УП НВА "Цэнтр". Чаго ад іх можна было чакаць? Сядзелі пры падліку галасоў, як мышы пад венікам. Раз-пораз передавалі паперкі старшыні, а як ён там падсумоўваў, нікто з членаў камісіі нават не цікавіўся.

За спінамі назіральнікаў-дэмакратаў стаяў удвая большы атрад назіральнікаў ад тых жа грамадскіх аб'яднанняў ды фондаў. Але ніхто з іх нават не зрабіў заўвагі старшыні камісіі, што такая закрытая ад усіх форма падліку галасоў – прамое парушэнне заканадаўства. Заўважу, ад членаў камісіі да назіральнікаў было прыкладна дзевяць метраў. Што можна было ўбачыць? Нічога. Толькі тое, што члены камісіі моўчкі перадавалі старшыні паперкі.

У пастанове ЦВК пра падлік галасоў было сказана: "При подсчете голосов избирателей на участке для голосования наблюдателям должна быть предоставлена реальная возможность осуществлять наблюдение в условиях, обеспечивающих обозримость процедуры подсчета бюллетеней». Але ж гэта фількіна грамата. Напісанае – не для выканання, а для таго, каб пусціць пыл у вочы грамадскасці.

У мяне склалася ўражанне, што падлік галасоў выбарчыкаў 19 снежня 2010 года, канчатковыя вынікі, агалошаныя старшынёй камісіі Анатолем Касцяневічам (дарэчы, ён і тады, і цяпер старшынстве), цалкам залежаць ад яго нага асабістага волевыяўлення.

Алег ГАЕЎСКІ, пенсіянер.
Мінск.

ЛІСТ З РЭДАКЦЫІ

Паважаны спадар Гаеўскі!

Дзякуй за тое, што ўзгадалі пра колішняе назіранне за ходам выбараў на сталічным участку №16.

Магчыма, усё так і было. Але хочацца звярнуць увагу на Вашы асабістыя паводзіны. У Вашым лісце ні слова пра тое, у якой форме Вы выказалі пратэст супраць нягодных дзеянняў старшыні і членаў камісіі. Не помніцца, каб тое, што Вы ўбачылі, было публічна агалошана на ўсю краіну. Не паднялі на ногі ні грамадскасць, ні пракуратуру, ні суды. Не зладзілі акцыі пратэсту з нагоды парушэння заканадаўства падчас падліку галасоў.

Дык скажыце, калі ласка, чым Вы адрозніваецеся ад тых, хто сапраўды спрыяе фальсіфікацыі вынікаў выбараў? Толькі тым, што праз пяць гадоў напісалі ліст у "Народную Волю". Не, шаноўны, гэта не барацьба за справядлівасць. Калі Вы лічыце сябе прынцыповым чалавекам, то будзьце ім заўжды і ва ўсім. Мала зафіксаваць нейкі негатыўны факт, трэба дабіцца, каб яму была дана ацэнка ў адпаведнасці з заканадаўствам. Нялёгкая справа? Згодны, але іншых варыянтаў няма. За нас, грамадзян, у нашай краіне парадак ніхто іншы не навядзе.

ПРОБЛЕМА!

Почему у нас не работает даже косвенный доступ к конституционному правосудию?

В Республике Беларусь нет прямого доступа граждан к конституционному правосудию. То есть простой человек не может обратиться в тот же Конституционный суд с какой-либо жалобой, она не будет принята.

Вот почему мы, согласно ст.116 Конституции, воспользовались своим правом косвенного доступа в Конституционный суд через президента Республики Беларусь, который наделен правом вносить любые предложения и законодательные акты. Мы полагали, что с его помощью удастся изменить закон «Об обращениях граждан и юридических лиц». Что из этого вышло?

Как известно, часто люди, которые годами мытарствуют в поисках правды, получают ответ: «Переписка с вами прекращена». Но чиновникам этого показалось мало, и они решили в январе 2012 года дополнить закон еще и понятием «удержание расходов с заявителя в судебном порядке». Это, мол, если ты много раз обращаешься к чиновнику по одному и тому же вопросу, хотя он уже неоднократно отвечал. А что, скажите, делать человеку, если все ответы того же чиновника – отписки, по существу ни слова, а все вокруг да около?

Вот почему мы считаем, что необходимо внести изменения в ст.40 Конституции, чтобы указанный выше закон согласовывался с Конституцией, то есть с Основным законом. Но статья 40 Конституции находится во втором разделе, который требует вносить изменения или дополнения только через референдум. То есть только граждане могут принять решение, хотят ли они, чтобы чиновники прекращали с ними переписку, и согласны ли, чтобы с них удерживали расходы в судебном порядке за то, что они вынуждены добиваться от этих чиновников ответа по существу.

В свою очередь Конституционный суд вынес заключение о том, что Закон Республики Беларусь «Об обращениях граждан и юридических лиц» согласуется со ст.40 Конституции. Но как он может согласовываться, если в этой статье вообще не применяются термин «*переписка прекращена*» и понятие «*удержание расходов с заявителя в судебном порядке*»? Думается, что неслучайно ст.40 Конституции внесена во второй раздел, где изменения и дополнения вносятся только через референдум. Чтобы чиновники не придумывали законы, которые позволяют им принимать решения на свое усмотрение, заявляя при этом, что означает термин «ответ по существу».

Но вернемся к нашим действиям. 16 июня 2015 года мы передали письмо на имя Александра Григорьевича Лукашенко в отдел по работе с обращениями граждан и юридических лиц Администрации президента, где оно было зарегистрировано и внесено в компьютер. Более того, мы внесли в Книгу замечаний и предложений Администрации президента запись о том, что подали жалобу и на какие вопросы хотели бы получить ответ.

Но когда 29 июня 2015 года пришли узнать, ознакомлен ли президент с поданной нами жалобой, так как в этом случае решения должен принимать только он сам, потому что именно он уполномочен обратиться в Конституционный суд, то услышали ответ Игоря Ивановича Калинина (заменявшего в тот день заведующего приемной): «С вами переписка прекращена, и поданная вами жалоба списана в архив». Заметьте, не президент, а кто-то из рядовых чиновников, можно сказать, выбросил наше обращение в мусорное ведро. По какому праву? Разве мы к ним обращались?

4 марта 2015 года, будучи на личном приеме у заместителя председателя Конституционного суда Ольги Геннадьевны Сергеевой, мы задали вопрос «Сколько жалоб граждан поступило от уполномоченных государственных органов (президента, Совета министров, палат Парламента, Верховного суда) в Конституционный суд для вынесения заключения?» и услышали шокирующий ответ: «От президента никогда не поступало». Из Совета министров также никогда не поступало, хоть бы они экономические вопросы решили. Из Совета Республики тоже не поступало жалоб граждан. Верховный суд занят своими вопросами, и из него жалоб в Конституционный суд не поступало. Поступила только одна жалоба из Палаты представителей, которая и была удовлетворена Конституционным судом.

И это за 20 лет существования Конституционного суда!

Вот так в Республике Беларусь работает косвенный доступ к конституционному правосудию, то есть никак не работает. А должен работать!

Вера КЛЕЧКОВСКАЯ, жительница Борисовского района,
Галина ЮБКО, жительница Минска.

ЗЕМЛЯКИ

Белоруска, переехавшая в Будапешт:

«Беженцы – это катастрофа для Европы»

«Народная Воля» продолжает разговаривать с соотечественниками, уехавшими за рубеж. После наплыва сирийских беженцев на вокзал Келети в Будапеште мы разыскали Татьяну Берецки, гражданку Беларуси, которая сегодня живет в Венгрии, и попросили рассказать, чего венгры ждут от мигрантов.

Выпускница БГУ по специальности «микробиология», Татьяна уехала в Венгрию после окончания вуза: в те времена, 17 лет назад, в лабораториях Беларуси не было необходимого для работы оборудования. Выбрав судьбу мигранта, Татьяна работала в научных институтах Венгрии, Германии и Швеции, получила статус доктора и вдвоем с мужем-венгром построила дом в городе Гёдолло, что под Будапештом. Именно с дома мы и начали разговор, поинтересовавшись, последует ли Татьяна призыву ряда европейских политиков выделить одну из комнат семье беженцев. Как выяснилось, далеко не все венгры готовы делиться с мигрантами своими благами.

– Репортажи о беженцах из Сирии полны оптимизма: пострадавших от войны принимают с распростертыми объятиями. Правдоподобна ли картинка, которую передают зарубежные СМИ?

– Страна разделилась на два лагеря: одни не видели беженцев и поддерживают их, другие видели и понимают, что всех кормить нельзя.

Недавно отреставрированный, красивый вокзал Келети превратился в помойку. Еще недавно пройти по нему было невозможно: под ногами лежали мигранты, более 70% которых составляли молодые мужчины не старше 30 лет. Беженцы всегда ассоциировались с женщинами, детьми и стариками, молодые мужчины – это воины. И не ясно, на чьей стороне они решат воевать.

Странно наблюдать равнодушие мужчин-беженцев к детям. Коллега рассказывала об увиденном на вокзале эпизоде: при посадке на поезд, следующий в Германию, молодой мужчина-беженец за майку стянул 5-летнего мальчика, лезущего в окно. Думаете, из-за соблюдения правил безопасности? Нет. Сбросив ребенка на асфальт, мужчина полез в окно сам.

– В толпе уставших людей сложно помнить о хороших манерах и соблюдать порядок...

– ...но можно бросать мусор под ноги, когда рядом стоит мусорный бачок? Венгры в шоке от того, как быстро беженцам удалось загадить даже биотуалеты, установленные на вокзале Келети. Сирийцы пошли туда с бутылками воды вместо туалетной бумаги: в дороге гигиена превыше всего. Но зачем, скажите, выбрасывать бутылку в отверстие, если рядом мусорка? Не потому ли, что уборка бутылок и испражнений – дело венгров, а не беженцев? Когда приезжие начали митинговать, требуя везти их дальше – в Германию, многие венгры вздохнули с облегчением. Разве это нормально, когда ты даешь хлеб, который выбрасывают, сделав один надкус? А самым, наверное, счастливым после отъезда беженцев был торговец на вокзале, у которого муж покупает пирожки: этот человек видел, как сирийцы затоптали 50-летнего мужчину при посадке на поезд, он боялся за свою жизнь – и это в центре города, где нет войны!

– Разве гражданина Венгрии не охраняли законы Евросоюза, требующие от беженцев соблюдения правил поведения?

– Ни я, ни мои коллеги ни разу не слышали никаких обращений к беженцам. Все, что удалось найти в сети, – ролик немецкой полиции с предупреждением: статус беженца получат немногие, остальным придется уехать. Обращение сделано на немецком языке, которого беженцы не понимают.

– Но что могла требовать полиция от людей, которые говорят на другом языке и являются носителями иной культуры?

– Соблюдения требований Женевской конвенции «О статусе беженцев» 1951 г. и протокола к ней от 1967 года. Цитирую: *«У каждого беженца существуют обязательства в отношении страны, в которой он находится, в силу которых, в частности, он должен подчиняться законам и распоряжениям, а также мерам, принимаемым для поддержания общественного порядка».*

– Почему людям, претендующим на статус беженца, не объяснили их обязанности?

– Европа выпустила из бутылки джинна, справиться с которым не позволяют законы, прописанные в середине прошлого века, – взгляните на дату выхода конвенции. Начав читать этот документ, я обратила внимание, как часто в нем говорится о Второй мировой войне – закон был прописан для мигрантов конца 40-х гг. прошлого столетия! Нынешних беженцев гораздо больше, передвигаются они быстрее, пользуются телефоном и интернетом. И планы совсем другие: по подсчетам экспертов, только в Германию в 2015 году могут въехать около 750 тысяч человек, за 2015–2016 годы ожидается прибытие двух миллионов беженцев.

Между тем у недовольных европейцев появляются сомнения, что все эти люди беженцы. По закону таковыми считаются лица, приехавшие из страны, где существует угроза жизни. Однако подавляющее большинство успело пожить в странах, предоставивших убежище, скажем, в Турции, где нет преследований. А потом их родственники или друзья, добравшиеся до Европы, присылают фотографии, демонстрируя полученные блага, – и начинается новое путешествие, на этот раз в сторону ЕС, где можно больше получить. Это попытка улучшения уровня жизни, а не спасение от войны.

– Чего Европе ждать от таких мигрантов?

– Конфликтов и болезней – мигрантов никто не вакцинирует в их путешествиях. Пережив сложности и стресс, они не смогут включиться в нормальную жизнь без помощи психологов – а где взять столько специалистов? Будут самоубийства, немотивированная агрессия, ненависть к местным, что ухудшит положение европейцев. Даже при нормальных условиях для ассимиляции нужно время, венгры понимают это, наблюдая за цыганами, в большом количестве осевшими в этой стране. Государство дает цыганам деньги на социализацию, а те продолжают жить в грязи, презирая тех своих детей, которые начинают ходить в школу. Изменения есть – в этом году впервые среди родителей учеников класса, в который пошла моя дочь, не оказалось неграмотных, без диплома о среднем образовании. Только представьте: мы радуемся тому, что в начале XXI века мама одноклассника твоего ребенка умеет писать и читать!

Имея перед глазами пример цыган, венгры настроены к беженцам негативно. Ничего хорошего от людей, которые решили поискать лучшей жизни в Европе, не удовлетворившись убежищем в Турции, они не ждут. Если в отношении таких мигрантов не ужесточат законы, очень скоро командовать Европой будут именно они.

– Часть европейцев смотрит на проблему куда позитивней, полагая, что мигранты растворятся в обществе, став незаметными...

– Даже те, кто приехал в Европу 10 лет назад, бросаются в глаза – одеждой, верой, назойливыми приставаниями и уличными заработками. Сирийских беженцев порядка 10 миллионов. Более 3 миллионов, по данным ООН, находится в Египте, Ираке, Иордании и Ливане, 1,7 миллиона – в Турции, более 278 тысяч сирийцев обратились с просьбой о предоставлении убежища в европейских странах, а еще 7,6 миллиона покинули дома, но не смогли выехать за пределы страны. Пока не смогли. Если бы речь шла о квалифицированных строителях, врачах и педагогах, готовых принять правила жизни чужой страны, возможно, они и растворились бы в Европе. Мигранты, поехавшие за лучшей жизнью, всегда будут выделяться своими требованиями и митингами. Хотели бы работать – остались в Венгрии, раз уж приехали в ЕС...

Елена АНКУДО.

СЛЫШАЛИ?

Казахстанцы скупают продукты

В этой обстановке президент Казахстана **Нурсултан Назарбаев,** посетивший с рабочей поездкой Акмолинскую область, встретился с ведущими сельхозтоваропроизводителями страны и дал им понять, что именно они являются главными кормильцами страны. Кроме того, глава государства посоветовал своим гражданам отказаться от употребления фуа-гра и покупок дорогих автомобилей, например, марки Toyota Land Cruiser, передает Tengrinews.

«Самое главное, что покушать у нас есть. И даже что выпить у нас есть. Есть что надеть, крыша над головой есть, чем топить дома – тоже есть. Все у нас есть самое главное, самое необходимое», – сказал президент, отметив, что «все эти составляющие внутри страны дают нам возможность спокойно жить, работать и трудиться».

«Все остальное, к примеру западная одежда, – можно прожить и без этого. Правда? Без фуа-гра, бананов, вредных вообще для нас», – шутя добавил Назарбаев. «Без самых лучших, огромных Land Cruiser тоже можно прожить. Без всего этого можно прожить. Все необходимое для жизни у нас есть в стране», – подчеркнул президент.

Эти слова стали завершающими в выступлении президента во время его рабочей поездки в регион. Он отметил, что был рад встрече с аграриями Акмолинской, Северо-Казахстанской и Костанайской областей.

«Через вас будто встречаешься со всеми аграриями. У нас Казахстан состоит не только из трех областей. На юге уборка заканчивается. По всей стране завершается сельскохозяйственный год. В целом неплохая обстановка. Я думаю, и у вас будет обстановка намного лучше – мы будем с хлебом, с деньгами и хорошим настроением», – сказал Назарбаев, подводя итоги встречи.

В конце августа местные СМИ писали о том, что казахстанцы мешками скупают продукты, сметая с полок магазинов муку, крупы и консервы. Основная причина – страх роста стоимости продуктов на фоне девальвации тенге. По словам предпринимателей, если покупатели не образумятся, то в магазинах возникнет дефицит.

Сергей ИВАНОВ.

Дачка Назарбаева стала віцэ-прэм'ерам Казахстана

Раней Дарыга Назарбаева займала пасаду віцэ-спікера ніжняй палаты парламента краіны. Таксама яна з'яўляецца лідарам партыі «Нур Атан».

Назарбаева вярнулася ў палітыку ў 2011 годзе пасля скандальнага разводу з бізнесменам Рахатам Аліевым.

Дарыга Назарбаева – старэйшая з трох дачок прэзідэнта, гісторык па адукацыі (скончыла гістарычны факультэт МДУ), доктар палітычных навук.

ПИСЬМА С КРЕЩАТИКА

Александр ФЕДУТА

Сезон охоты на «кролика»

Война войной, а политика в Украине идет по расписанию. Здесь свои правила. Вот и сейчас, накануне местных выборов, возникла новая тема: началась охота на Арсения Яценюка, все еще занимающего пост главы украинского правительства.

Арсений Петрович Яценюк, политик с имиджем мальчика-всезнайки, вошел в сознание массового украинского избирателя во времена Виктора Ющенко. Именно при нем Яценюк занимал посты министра экономики, министра иностранных дел и председателя Верховной Рады Украины. Это была блестящая карьера. Достаточно вспомнить, что министром экономики Яценюк стал в 31 год.

Но Ющенко ушел, и Яценюк оказался в оппозиции. Он безуспешно пытался на выборах 2009 года победить Виктора Януковича. Политтехнологи сделали ему рекламную кампанию, которая почти добила молодого и перспективного политика: при взгляде на разноцветную рекламу с черными полосками избиратели вспоминали то светофор, то колорадского жука. Дорого обошелся Арсению Петровичу и слух о том, что он якобы является евреем: сдуру Яценюк попытался оправдываться, так что уже на вторые сутки никого из граждан Украины не интересовало ничто другое, кроме как еврей Яценюк или нет. И чем больше он отрицал, тем больше все верили: таки да!

При Януковиче Яценюка, возглавившего в парламенте объединенную оппозицию, начали «мочить». В сатирических телепередачах он появлялся, одетым в костюм кролика из мультфильмов о Винни-Пухе. В принципе, ничего плохого ему это уже не могло принести. А к мультикам о плюшевом медвежонке и его друзьях все и всегда относились только положительно.

Относиться серьезно к нему стали во время «Революции достоинства». Из трех лидеров оппозиционных парламентских фракций, которые пытались выторговать у умиравшего политического режима Януковича сколько-нибудь мирные условия капитуляции, лишь у Яценюка было серьезное номенклатурное прошлое. Поэтому все восприняли как само собой разумеющееся предложение Януковича Яценюку возглавить правительство после отставки Николая Азарова. Но Яценюк отказался. Он был достаточно умен, чтобы не влезать в тонущую лодку.

Назначение Яценюка премьер-министром стало победной точкой Майдана. И показало всему миру, что Украина перелистнула новую страницу в книге своей истории. Премьером стал человек открыто прозападной ориентации, владеющий иностранными языками и понимающий правила демократической игры. В ходе одной из программ Савика Шустера премьер-министр Арсений Яценюк, говоря о своих политических планах, заявил, что баллотироваться в президенты не будет. А возможно, и вовсе баллотироваться не будет: «Мы – политические камикадзе, смертники. Мы должны принять ответственность за реформы и уйти. Может быть, реформы будут настолько непопулярными, что за меня не будут голосовать даже собственная жена».

Он казался забавным, но к нему начали относиться серьезно. Во время Майдана, когда стреляли, он впадал в истерику, мог закричать со сцены: «Пуля в лоб – так пуля в лоб!» Но правительство начало работать, получило вотум доверия у иностранных кредиторов. Как и обещал Яценюк, он не стал баллотироваться в президенты, поддержав кандидатуру депутата Петра Порошенко. И, как результат, возглавляемая Арсением Петровичем партия «Народный фронт» получила максимальное число голосов на парламентских выборах. И Яценюк вновь стал премьер-министром Украины.

А потом все рухнуло. Не все, конечно, но многое.

И главное – рухнул рейтинг.

В стране росли цены. Под давлением международных финансовых организаций и кредиторов росли тарифы на электроэнергию и коммунальные услуги. Не прекращалась война. Правительство Яценюка металось, пытаясь проводить реформы, что и в мирное-то время является делом опасным и неблагодарным. А в военное – тем более.

За месяц до объявления местных выборов социологи констатировали: «Народный фронт», если бы выборы состоялись завтра, не попал бы ни в Верховную Раду, ни в большинство областных и городских рад. Одним словом, как и предсказывал когда-то сам Арсений Петрович, возможно, за его партию не стала бы голосовать и его собственная жена.

Добивать политическую жертву реформ бросились вчерашние сподвижники. Интернет-тролли начали настоящую охоту на «Сеню-Кролика». И когда многочисленные «веселые картинки» – политические карикатуры и коллажи – окончательно разрушили образ вчерашнего борца и реформатора, из парламентских кулуаров появилась – вся в белом! – Юлия Тимошенко, повторяя, как заклинание, одно и то же слово: тарифы!

Тарифы! Жировка, как ничто другое, отражает реальное настроение избирателей. Чем больше денег нужно заплатить за квартиру, тем меньше избиратель любит правительство. Тимошенко – сама дважды ранее занимавшая пост премьер-министра – знает это лучше многих других. Она начала говорить с парламентской трибуны о тарифах, которые «неправильно», «необоснованно» повышаются. Тогда все над ней смеялись. Но накануне местных выборов ее «Батькивщина», с трудом прошедшая в Верховную Раду год назад, оказалась второй по степени популярности. А рейтинг «Народного Фронта» завис на уровне одного-полутора процентов.

Яценюк принял решение: его партия на выборы не идет. Те из членов партии, кто хочет баллотироваться в местные рады, могут сделать это при поддержке «Блока Петра Порошенко».

И на «Кролика» началась охота!

Одесский губернатор Михаил Саакашвили в телеэфире заявил: если партия, составляющая основу правительства, не идет на выборы, правительство фактически теряет свою легитимность.

Саакашвили стал губернатором по настоянию и по предложению Петра Порошенко. Поползли слухи: экс-президент Грузии хочет сам стать премьер-министром Украины. Тем более что украинское гражданство он уже получил.

Телевизионные аналитики заговорили о перспективе досрочных парламентских выборов. Поводом стало заявление Радикальной партии Олега Ляшко о выходе из состава правящей коалиции. При этом, обсуждая возможные результаты досрочных выборов, о смене правительства говорили уже как о вопросе практически решенном. О смене правительства – и о смене премьер-министра. Юлия Тимошенко, вся в белом, сидела в экране телевизора с сентиментальным выражением лица. Яценюк год назад увел в «Народный Фронт» большинство видных деятелей «Батькивщины», включая ее первого заместителя Александра Турчинова. Сейчас Тимошенко молча, стараясь не упоминать имени Яценюка, готовится к реваншу. Белый цвет ее одеяния – цвет королевского траура – выглядит как предвкушение грядущего падения Арсения Петровича.

Неожиданно «на помощь» пришла... Россия. Глава Следственного комитета Российской Федерации генерал Александр Бастрыкин объявил, что в 1996 году Яценюк участвовал в кровавых расправах над солдатами федеральных войск в Чечне. Чушь, сказанная генералом Бастрыкиным, была очевидна: в 1996 году Арсений Яценюк мирно учился в университете в Черновцах и в Чечне оказаться мог только во сне. Интернет начал пестреть «фотожабами» с изображениями «кровавого кролика Сени».

«Фотожабы» додушили репутацию Яценюка. Они распространялись по социальным сетям с оскорбительной быстротой. Вроде бы народ сочувствовал ему, но это было сделано в весьма пренебрежительной форме. «Кролик» не может быть премьер-министром в воюющей стране.

Женщина с косой и в белом траурном одеянии удобно расположилась в кресле. Она ждет. Это не значит, что она станет премьер-министром, но политический труп вчерашнего союзника, проплывающий мимо нее по реке, – достаточное вознаграждение за предательство 2014 года. Пока она лишь наслаждается звуками охоты, долетающими из интернета, телевизионного эфира и парламентских и правительственных коридоров.

Затравят?

ВОПРОС ДНЯ

Зачем Путин едет на Генассамблею ООН?

Впервые с 2005 года российскую делегацию на Генеральной Ассамблее ООН в сентябре нынешнего года возглавит российский президент Владимир Путин. Визит российского лидера происходит на фоне обострения отношений Москвы с Западом, в частности с США.

Русская служба Би-Би-Си обратилась с вопросом "Зачем Путин едет на Генеральную Ассамблею ООН 15–22 сентября?" к экспертам в Москве и Лондоне.

Максим БРАТЕВСКИЙ, эксперт по международным отношениям, профессор Высшей школы экономики:

– Мне представляется, что Путин едет по двум поводам, хотя на самом деле это один повод: 70-летие ООН.

Это вроде событие большое. А поскольку сохранение ООН в том виде, в каком она была, сохранение прав членов Совета Безопасности в том виде, как они были, и вообще всей послевоенной системы ООН сейчас оказалось под огнем критики и в центре дискуссии, то, я думаю, во-первых, Владимир Владимирович хочет по этому поводу высказаться и поддержать ту ООН, которая была. А не ту, которую некоторые предлагают сделать.

Во-вторых, наверное, он еще хочет все-таки объясниться по поводу, что называется, текущего политического момента и выступить с какой-то, я так подозреваю, программной речью.

В последний раз на уровне всех стран-членов ООН российско-украинские, российско-европейские и прочие отношения обсуждались почти два года назад, когда Генассамблея принимала резолюцию. Тогда часть стран ее поддержала, часть – не поддержала, произошел определенный раскол в Генассамблее.

Я думаю, что теперь, выждав, Путин хочет вернуться к этому вопросу и как-то более-менее ясно озвучить позицию России и высказать взгляд на то, что происходит в последние полтора-два года.

Джонатан МАРКУС, дипломатический обозреватель Би-Би-Си:

– Президент Владимир Путин считает, что голос России должен быть услышан. Исключение из "Большой восьмерки", а также ухудшение отношений России с ведущими западными державами из-за роли Москвы в кризисе в Украине привели к тому, что возможностей высказаться перед мировой аудиторией у Путина все меньше. Трибуна ООН может предоставить ему такой шанс.

И вряд ли это будет Путин, который покается в грехах или выскажет какие-то сомнения.

Какими бы напряженными ни были отношения с Западом, какими бы острыми ни были экономические проблемы в самой России, Путин выходит на мировую сцену убежденный не только в том, что голос России должен быть услышан, но и в том, что позиция Москвы по ряду ключевых мировых проблем оказалась правильной.

Например, Россия давно уже говорила о том, что наивный, по ее мнению, интервенционизм Запада только усложнил кризис на Ближнем Востоке. Россия встретила без особого восторга так называемую "арабскую весну". С самого начала кризиса Москва решительно поддерживала режим Башара Асада в Сирии как бастион против вандалов и убийц из группировки "Исламское государство".

Путин считает, что на фоне провальной политики Запада в этом регионе Россия продемонстрировала прагматизм и последовательность. Российский президент утверждает, что предлагает модель, отличную от западной, которая может быть более привлекательной для многих зарубежных государств.

Эта модель выражается в противостоянии западному либерализму, в жесткой защите семейных ценностей и неприятии прав геев, в продвижении журналистики, чьи установки во многом отличаются от стандартов международных СМИ. Все это сдабривается заметной долей старомодного русского национализма.

Однако совершенно очевидно, что, несмотря на весь риторический пыл, за пределами ближнего зарубежья Россия воспринимается как на удивление слабая страна, чья экономика слишком зависит от перепадов цен на нефтяном рынке.

И что может стать лучшей трибуной, чем подиум ООН, для президента Путина (его страна является, в конце концов, постоянным членом Совбеза ООН), чтобы представить особый взгляд России на мировые проблемы?

ФОТААКНО

Фота REUTERS/Danish Siddiqui.

Жывая піраміда

Яе пабудавалі веруючыя, каб разбіць гаршчок з тварагом у час індуісцкага свята Джанмаштамі ў Мумбаі. Яно знаменуе дзень нараджэння індуісцкага бога Крышны, які адзначаецца ва ўсёй Індыі.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Почему США и Европа отказались поставлять оружие Украине?

«Год назад у нас не было друзей, нам никто не доверял. Я сейчас могу открыть ситуацию, когда я пригласил наших американских и европейских партнеров осуществить нам военную помощь, я был шокирован как президент, услышав ответ: нет, мы вам не можем помочь», – рассказал Порошенко.

Он добавил, что уточнил у западных партнеров, почему Украина не может рассчитывать на такую помощь, и услышал в ответ, что у страны нет боеспособной армии, которая эффективно бы эту помощь применила.

«Они сказали, что причины три: первая – у вас нет армии. А то, что у вас есть: первое – она инфильтрована российскими агентами, и все, что мы вам дадим, окажется в России. Второе – она коррумпирована. Именно поэтому, господин президент, мы не можем вам помочь», – вспомнил ответ западных партнеров президент Украины.

Такое заявление глава государства сделал в интервью программе «Прайм Тайм с Мирославой Гонгадзе», которое транслировалось на Первом национальном телеканале.

Народная Воля http://www.nv-online.info 15 ВЕРАСНЯ 2015 г.

ЗА ЧАШЕЧКОЙ КОФЕ С МАРИНОЙ КОКТЫШ

Светлана БАЙКОВА: «Ни о чем не жалею...»

В интернете есть две фотографии бывшего старшего следователя по особо важным делам Генеральной прокуратуры Светланы Байковой. На одной она в форме – солидная, уверенная, даже немного высокомерная. На другой – сразу после приговора Верховного суда. Очень худая, утомленная, изможденная. Правда, на обеих фотографиях она улыбается.

Улыбка и блеск в глазах, пожалуй, единственное, что не поменялось в Байковой. Сейчас Светлана Анатольевна не похожа ни на один из прежних снимков. Вместо 52-го размера носит 42-й. Ухоженная, подтянутая, счастливая. Больше смахивает на бизнес-леди, чем на грозного следователя или бывшую подследственную КГБ, в отношении которой возбудили почти десяток уголовных дел и которая полтора года была под следствием. Сейчас она совсем другая. Причем не только внешне.

«Я много работала над собой все эти годы», – говорит она.

Это первое интервью Светланы Байковой после ареста и приговора Верховного суда.

С белого листа

На вопрос «Как дела?» Светлана, слегка смущаясь, отвечает:

– Спасибо, все хорошо. Работаю юрисконсультом. Семья в порядке, но о личном я не люблю рассказывать.

– Насколько я знаю, это вторая ваша работа после освобождения. Проблем с трудоустройством не было?

– Конечно, были! Найти работу после всего случившегося со мной было очень сложно. Так что спасибо всем, кто мне помог. Я уже год работаю на госпредприятии. До этого работала юристом в частной фирме.

– По приговору Верховного суда вас на два года лишили права занимать должности в органах предварительного расследования...

– Да, и этот срок уже прошел. Но все равно пока нет шансов вернуться к прежней работе – судимость снимется только через 10 лет, меня ведь обвинили в совершении особо тяжкого преступления. Даже в адвокаты не могу пойти...

Я очень любила свою работу. И до сих пор по ней скучаю...

– Бывшие коллеги интересуются, как вы сейчас живете? Может, за советом иногда обращаются?

– Нет, никто не звонит. Даже те, с кем раньше поддерживала приятельские отношения. А когда только оказалась на свободе, так при встрече делали вид, что не узнают. Сейчас уже хоть здороваются. Но я не обижаюсь. В этом нет ничего удивительного: все, кто работает в правоохранительных органах, живут в страхе. Иногда даже дышать боятся...

Единственные, кто меня не бросил, – это ребята, которые работали в моей следственной группе. Спасибо им.

Минное таможенное поле

– Вас называли легендарным следователем. Про таких обычно кино снимают. А потом вдруг раз – и такой крутой вираж судьбы! Как вы это объясняете?

– Просто вышла на высоких людей... Хотя... Если кто-то мало-мальски значимый попадал в поле зрения моей следственной группы, все следственные действия согласовывались. И если кого-то арестовывали – все тоже согласовывалось на самом высшем уровне! Когда в громком таможенном деле стали всплывать такие фамилии, как Анатолий Грамович (бывший замначальника УКГБ по Брестской области и экс-глава Департамента финансовых расследований КГК), Евгений Селиванов (бывший замначальника таможни «Западный Буг»), я не исключала, что для меня все может закончиться не очень хорошо. Но, честно говоря, не думала, что дело дойдет до ареста.

– А вам намекали, что не стоит лезть в высокие слои атмосферы – чревато серьезными последствиями?

– В том-то и дело, что нет! Мне до отставки оставалось буквально полгода – по-хорошему, могли бы и намекнуть. Но, видно, другие цели преследовались. Предполагаю, что от меня любым способом хотели получить информацию.

– Слышала, будто у вас припасено немало папок с компроматом на некоторых влиятельных персон...

– Все это слухи. Никаких папок у меня никогда не было и нет. Все материалы находились в моих уголовных делах. Естественно, я много знаю. Видимо, кто-то считал, что если меня морально сломать, то я поделюсь информацией. Поэтому, думаю, меня и арестовали.

– Помню, на какой-то пресс-конференции тогдашнего Генпрокурора Григория Васильевича спросили о вашем аресте. В ответ он призвал *«не идеализировать Байкову»*: мол, не все уголовные дела, которые она вела, были совершенны в плане следствия...

– Думаю, что Васильевича просто попросили за меня не заступаться. Хотя, откровенно говоря, я рассчитывала на помощь своих коллег как со стороны Генеральной прокуратуры, так и МВД, сотрудники которого осуществляли оперативное сопровождение уголовного дела, которое я расследовала...

Значит, у моего ареста была какая-то цель. Опять же, нужно было как-то развалить таможенное дело, уже находившееся в суде. И его, кстати, успешно прекратили – почти всех выпустили. При этом таможенников, признавшихся, что получали взятки, и добровольно возместивших ущерб, осудили – им минимальные сроки дали, а тех, кто не признался, оправдали.

– И все-таки: как писали, вы *«пачками отправляли в суд самые сложные и резонансные уголовные дела»*. Скажите честно: к ним можно было придраться с точки зрения доказательств?

– При желании придраться можно всегда. Но меня учили не так работать, как сейчас следователи работают. Для меня главным в работе по уголовному делу было установить истину. А сейчас следователь – это в основном писарь. Он пишет то, что ему говорят, и успешно дела в суд отправляет. Я же всегда хотела докопаться до сути. И даже с этими таможенными делами – мы ведь немало рядовых таможенников за взятку в суд отправили. Но я понимала, что простой таможенник – это лишь небольшое звено в большой цепочке, и хотела раскрутить эту цепочку до конца. Естественно, где-то действуешь на грани, какими-то обходными путями, но всегда все в рамках закона! Многие таможенники признавались: да, мы брали взятки, но не могли не брать – если бы отказались, то потеряли бы работу. Они возмещали ущерб, тысячи долларов возвращали государству. И закон позволял освобождать их от уголовной ответственности. Поэтому в отношении некоторых таможенников уголовное дело прекратили. Так потом, когда уже в отношении меня возбудили дело, этих таможенников вызывали и просили дать показания, что они мне якобы взятку дали. Не могли поверить, что взяток я никогда не брала!

– У вас дома нашли золото-бриллианты?

– Марина, вы бы видели, в какой скромной квартире я живу!..

– Легенды ходили о том, как вы могли выбивать показания. И это умение, если не ошибаюсь, вам потом и на суде вспомнили...

– Я просто умела убеждать. Правда, ребята из опергруппы часто пугали мной: мол, сейчас приедет Байкова и всем вам покажет! Меня боялись, потому что я как руководитель следственной группы принимала процессуальные решения. Но я никогда не применяла к подследственным физическую силу. И даже адвокаты по моим делам ни разу жалобы не писали, что на их подзащитных воздействовали незаконными методами.

Если было достаточно косвенных доказательств вины обвиняемого, а он не признавался, я все равно доказывала его вину: анализировала собранные доказательства, находила прямые улики. Бывало, придешь в СИЗО и сидишь с подследственным в следственном кабинете и час, и два, и пять, ищешь психологический контакт... Многие нынешние следователи и опера просто не хотят на это время тратить. Действуют проще: несколько ударов – и признательные показания есть. Быстро и эффективно...

– Когда вас арестовали, родственник одного из обвиняемых по таможенному делу в одной из своих статей написал: *«Байкова заслужила все то, что сейчас с ней происходит... Делать из нее ангела не стоит, она известна не только своим мужеством и принципиальностью, но и странными замашками...»*

– Да, я в курсе. Этот обвиняемый работал инспектором таможенного оформления в Козловичах, был в розыске и, насколько я помню, при задержании оказал сопротивление, и оперативным сотрудникам пришлось применить силу. Одним словом, у него было пару синяков. Но из этого раздули такую историю! Рассказывали, что его в камере избили, зубы повыбивали. Ну чушь полная! Это был просто такой способ защиты, чтобы избежать наказания. Так часто делается. Вы не представляете, сколько пришлось времени потратить, чтобы доказать, что никакого физического воздействия на него никто не оказывал....

– Наверняка мимо вас не прошла информация о новом громком таможенном деле: в апреле этого года стало известно об аресте действующих и бывших сотрудников Ошмянской таможни, которые за вознаграждение помогали уходить от уплаты таможенных платежей. При обыске у них изъяли больше двух миллионов долларов. Получается, коррупционная схема, которую вы пытались уничтожить, по-прежнему успешно работает?

– Она и будет работать, потому что у нас такое таможенное законодательство, в котором есть много разных лазеек. Таможенные платежи как взимаются? Если везешь товар для коммерческих целей – его растаможивают по одним пошлинам, для личных нужд – по другим. Так зачем предпринимателю платить сумасшедшие деньги и растаможивать товар как коммерческий, если он лучше найдет 5–6 человек, которым заплатит по 5 долларов, и они для него ввезут этот же товар как для личных нужд? И подобных схем очень много. А чтобы пропустили – дают взятки таможенникам. Думаю, как давали, так и дают. Правда, как мне рассказывали еще во время работы по таможенному делу, если раньше за услугу, условно говоря, брали 100 долларов, то в период расследования нами уголовного дела – уже 300. Из-за риска такса увеличилась...

Казнить нельзя, помиловать

– Писали, что накануне ареста вы искали встречи с Виктором Шейманом, который в те годы был госсекретарем Совбеза...

– Все дела, которые я расследовала, были в Совбезе на контроле. И я ежемесячно туда информацию отправляла. Естественно, Шейман был в курсе всего, поэтому мне было непонятно, по какой причине вдруг начали проверять все мои дела, если обо всем подробнейшим образом докладывалось.

Мне хотелось, чтобы справедливость восторжествовала. Да, я, наверное, в чем-то наивный человек, потому что считала, что закон одинаков для всех. И мне хочется верить, что добро и правда всегда побеждают.

– Судя по некоторым коррупционным процессам последнего времени, складывается впечатление, что сегодня за злоупотребление можно посадить любого. Слишком уж корявые иногда доказательства.

–Да, думаю, это так, многие коррупционные дела – заказные.

– А в чем тогда заключается роль следователя?

– Следователю что скажут, то он и делает. А я была не такая. Я всегда отстаивала свою точку зрения, если была уверена, что права. Были случаи, когда руководство Генеральной прокуратуры мне говорило: «Этого человека трогать нельзя». А я его уже вызвала, чтобы обвинение предъявить! «Нет, вы его допросите в качестве свидетеля и отпустите». А у меня состав преступления, все доказательства. «Нет!» Поэтому я просила, чтобы такие указания давали в письменной форме.

– И писали?

– Да. Ну а как в этой ситуации еще поступить? Потом ведь следователя сделают крайним. Попробуй докажи, что тебе дали такое устное указание!..

Совершенно секретно

– Помните день, когда вас задержали?

– Конечно. Я была к этому морально готова, только не знала, когда все случится.

– Вас взяли прямо на рабочем месте?

– Нет. Я на работу ехала. Из дома вышла, на остановку шла. Меня и встретили... Честно говоря, не думала, что столько времени в СИЗО КГБ проведу. Думала, дней через 10 отпустят...

– Что было самым сложным в тот период?

– Выстоять. Было страшное чувство, что тебя бросили. Я ведь с работы практически не вылазила! Когда эти таможенные дела расследовала, до 10–11 вечера на работе сидела. Без выходных! Семью практически не видела. И когда меня задержали, я не могла понять: за что?! Конечно, обида была страшная...

– В камере одна были?

– Нет. Сначала вдвоем, потом – втроем. Первые пару месяцев провела в камере, из которой только два раза в день выводили в туалет...

– Политик Николай Статкевич в одном из своих недавних интервью отметил, что ему в неволе очень помогали постоянные тренировки...

– Да, и мне тоже, иначе в голову мысли всякие лезут... Наливала воду в пластиковые бутылки, упражнения делала, качалась. На прогулке бегала по периметру прогулочного дворика.

– На свободу вы вышли заметно постройневшей.

– За три недели голодовки сбросила 18 килограммов...

– Но при помощи этой крайней меры вы ведь не похудеть хотели, а добиться освобождения. Был эффект?

– Голодовка – это был способ протеста против незаконного ареста. Но даже она не помогла. Через 2 месяца мне продлили срок содержания под стражей. Хотя я надеялась, что не продлят. Меня просто хотели сломать. Периодически спрашивали, что их интересовало. Но я отказывалась сотрудничать со следствием. «Тогда сидите дальше», – говорили мне. Я собиралась голодать до упора. Но они же маму на свидание пустили, она стала плакать и просить прекратить голодовку.

– Светлана, а почему судебный процесс по вашему делу засекретили?

– Один из эпизодов моего дела был связан с оперативно-розыскной деятельностью. И даже приговор был секретным, поэтому огласили только резолютивную часть, и в зале были только адвокаты и потерпевшие! Кстати, последние шли на приговор с надеждой: мол, сейчас Байкову осудят по нашим эпизодам. А мне в конечном итоге из 9 эпизодов обвинения оставили один – превышение служебных полномочий. А по остальным полностью оправдали.

Надеюсь, рано или поздно справедливость восторжествует и приговор в отношении меня будет отменен. Любой юрист, прочитав приговор, поймет, что там вообще нет состава преступления...

– Раньше для вас на первом месте была работа. А сейчас?

– Сейчас для меня главное – семья, родители, хотя и работе уделяю достаточно времени. После всего того, что случилось, очень жалела, что мало внимания посвящала самым близким. Теперь у меня больше свободного времени, и я стараюсь это все компенсировать.

Больше стала ценить настоящую дружбу и хорошие человеческие отношения. Пройдя через все испытания, я увидела, кто есть кто, стала сильнее и мудрее. Я никого не осуждаю и ни на кого не обижаюсь. И ни о чем не жалею. Наверное, если бы была возможность отмотать время назад, делала бы все то же самое. Может быть, какие-то вещи сделала бы по-другому. Но суть бы не изменилась.

Возможно, если бы я в 2004 году не перешла из прокуратуры города в Генеральную прокуратуру, все сложилось бы по-другому. Мне в городской прокуратуре тоже в основном давали сложные, тяжелые дела, последние года четыре – исключительно банды, которые грабили, насиловали, убивали. И когда я в Генпрокуратуру уходила, мне пообещали: мол, будешь своими бандами и там заниматься. А потом наш отдел по организованной преступности и коррупции преобразовали и оставили только коррупцию. Ну и пришлось переквалифицироваться, хотя я очень не любила расследовать должностные преступления. Но жизнь заставила ими заниматься. А когда увидела масштаб происходящего – остановиться было уже невозможно.

С удовольствием пошла бы учить молодежь. Потому что сегодня смотришь на следствие – Господи, какое оно беззубое! И самое страшное, что настоящих профессионалов осталось мало...

– Да и зарплаты, видимо, не очень...

– Нет, насколько я знаю, зарплаты сейчас в Следственном комитете хорошие. Просто сейчас никто не хочет так напряженно работать, как мы в свое время. У нас практически выходных не было...

– Как у вас со здоровьем?

– Нормально. Каждый день с удовольствием хожу в тренажерный зал. Раньше на это времени не оставалось, а сейчас есть. Я полна сил и энергии, живу в гармонии с собой, радуюсь каждому дню!

– Светлана, а есть какие-то уголовные дела, за которые в последнее время зацепился ваш профессиональный взгляд?

– Ну вот это дело с Ошмянской таможней – на него обратила внимание и подумала, что ничего, к сожалению, не меняется... И еще меня удивил арест бизнесмена Владимира Япринцева. Это для меня загадка...

Из личного дела

Светлана Байкова родилась в 1968 году в Минске.

Окончила юридический факультет Белорусского государственного университета с красным дипломом.

Работала следователем в прокуратурах Верхнедвинского района Витебской области и Ленинского района Минска, в прокуратуре столицы. Специализировалась на расследовании уголовных дел по тяжким насильственным преступлениям. Одной из первых в Беларуси начала расследовать уголовные дела, возбужденные по статье «Бандитизм». По некоторым делам Байковой преступники были приговорены к высшей мере наказания.

В Генпрокуратуре расследовала коррупционные дела, по которым осуждались сотрудники МВД, КГБ и таможни.

Байкова вела так называемое "спиртовое дело", когда на скамье подсудимых оказалось более 50 человек, среди которых оказались и бизнесмены, и милиционеры, покрывающие нелегальный бизнес.

В феврале 2010 года была арестована КГБ Беларуси. Обвинялась в совершении преступлений против правосудия, а также против интересов службы.

В 2011 году Байкову приговорили к двум годам ограничения свободы без направления в учреждения закрытого типа, а также лишения права занимать должности в органах предварительного расследования на два года.

Награждена орденом Почета.

ДЕТАЛИ

Где сегодня те, кто имел отношение к делу Светланы Байковой?

Бывший председатель КГБ **Вадим Зайцев**, который держал на личном контроле дело Байковой, возглавляет СООО «Космос ТВ».

Старший следователь по особо важным делам КГБ **Андрей Байков** работает в представительстве «Газпрома». Кстати, он не родственник, а просто однофамилец Светланы.

Вместе с Байковой по делу проходил некто **Карен Вартанян**, он обвинялся в совершении преступления, предусмотренного ч.1 ст.154 УК (истязание) и свидетельствовал против Байковой. Ранее Вартанян был неоднократно судим. Через какое-то время после оглашения приговора он умер в Жодинской тюрьме. По некоторым сведениям, якобы от сердечного приступа.

ЛІЧБА ДНЯ

2,6 мільёна еўра

Такую суму з пачатку гэтага года "Тэхнабанк" выплаціў беларусам, якія пабывалі на шопінгу за мяжой, па чэках Tax Free. Часцей за ўсё беларусы прыносяць дакументы з польскіх, літоўскіх і немецкіх крам. З пачатку года ў "Тэхнабанк" прынеслі 140 тысяч чэкаў, у сярэднім па кожным чэку выплацілі па 18,6 еўра.

Для параўнання: за ўвесь мінулы год "Тэхнабанк" выплаціў каля 5 мільёнаў еўра па чэках Tax Free, а ў 2014 годзе – крыху больш за 5 мільёнаў еўра.

РЭГІСТРАТУРА

Сэканомілі 23,5 млн долараў

У Мінску распачата кампанія імунізацыі супраць грыпу.

Ала Дашкевіч, загадчыца супрацьэпідэмічнага аддзялення Мінскага гарадскога цэнтра эпідэміялогіі, расказала аб эфектыўнасці такой прафілактыкі:

– У 2014 годзе ў Мінску вакцынаваны больш за 783 тысячы чалавек (41,1% насельніцтва). Гэта дазволіла папярэдзіць больш за 52 тысячы выпадкаў грыпу (у тым ліку больш за 7,9 тысячы – ускладненых формаў) і звыш 45 тысяч выпадкаў ВРІ негрыпознай этыялогіі. У выніку атрымалася пазбегнуць значных выдаткаў: паводле ацэнак спецыялістаў, сэканомлена 23,5 млн долараў ЗША, што можа расцэньвацца як прыбытак у эквіваленце 11,4 долара на кожны долар, укладзены ў вакцынацыю.

Эфектыўнасць мерапрыемстваў была высокай: захворванне было на 91% менш у тых, хто зрабіў прышчэпку, у параўнанні з непрышчэпленымі.

Паводле слоў спецыяліста, у гэтым годзе плануецца прышчапіць ад грыпу не менш за 40% жыхароў сталіцы (каля 780 тысяч чалавек). Кіраўнікі прыкладна 1750 прадпрыемстваў і арганізацый сталіцы ўжо пацвердзілі гатоўнасць фінансаваць вакцынацыю сваіх супрацоўнікаў.

ЧУЛІ?

Ганчарэнка едзе ў расійскую сталіцу

Вядомы беларускі трэнер **Віктар Ганчарэнка** будзе працаваць у маскоўскім ЦСКА. Праўда, не галоўным, а старшым трэнерам. Пра гэта паведамляе афіцыйны сайт футбольнага клуба.

Днямі Віктару Ганчарэнку споўнілася 38 гадоў. Сваіх першых поспехаў ён дасягнуў на пасадзе галоўнага трэнера БАТЭ, упершыню вывеў беларускі футбольны клуб у групавы раўнд Лігі чэмпіёнаў. У апошнія гады працаваў у Расіі. Спачатку старшым трэнерам краснадарскай «Кубані», адкуль у канцы мінулага года быў звольнены, потым – у чэрвені–жніўні 2015-га – з «Уралам», адкуль раптоўна сышоў сам. Меркавалася, што Ганчарэнка ўзначаліць казанскі «Рубін», аднак ён апынуўся ў расійскай сталіцы.

У інтэрв'ю «Прессболу» Віктар Ганчарэнка прызнаўся, што прапанова ЦСКА сярод іншых варыянтаў была найбольш канкрэтная. Іншыя варыянты працаўладкавання ён назваў «віртуальнымі». *«Не хацелася заставацца ў нязнаннасці і чакаць, пакуль яны набудуць рэальнасць»*, – сказаў трэнер. Акрамя таго, адзначыў Ганчарэнка, *"ні для каго не сакрэт нашы сяброўскія адносіны з галоўным трэнерам ЦСКА Леанідам Віктаравічам Слуцкім. Важным фактарам на карысць майго рашэння было тое, што мы з ім прытрымліваемся падобных жыццёвых прынцыпаў і поглядаў на футбол"*.

ДА ВЕДАМА!

«Мяжу ля Заслаўя 1921–1941 гг.» прэзентуюць у Мінску

Тых, хто цікавіцца гісторыяй, кніга кандыдата гістарычных навук **Ігара Мельнікава,** безумоўна, зацікавіць. Выданне прысвечана аналізу гісторыі савецка-польскага памежжа ў міжваенны перыяд.

"Гісторыя былой савецка-польскай мяжы, якая на працягу дваццаці гадоў падзяляла Беларусь, на жаль, мала вывучалася ў айчыннай гістарыяграфіі, – адзначае аўтар кнігі. – *Між тым гэты гістарычны сюжэт заслугоўвае вялікай увагі. Мяжа паміж Другой Рэччу Паспалітай і БССР была па сваёй сутнасці мяжой паміж цывілізацыямі. Беларусы на ўсходзе і захадзе краіны жылі па розных законах, правілах, традыцыях і звычаях. Мяжа ўплывала на жыццё тысяч нашых суайчыннікаў па той і гэты яе бок".*

У міжваеннае дваццацігоддзе Заслаўе выконвала тую ж функцыю, што Брэст сёння. У горадзе Ізяслава размяшчалася інфраструктура 15-га атрада памежных войскаў НКУС БССР. Жыхары населеных пунктаў, якія знаходзіліся побач, як маглі карысталіся "мяжой цывілізацый". З пачатку 1930-х гадоў ля мястэчка пачынае будавацца Мінскі ўмацаваны раён Чырвонай Арміі. Дарэчы, асобны раздзел кнігі прысвечаны гісторыі аднаго з батальённых раёнаў Мінскага ўмацаванага раёна. Падзеі ўз'яднання Заходняй Беларусі і БССР у верасні 1939 года таксама наклалі свой адбітак на заслаўскае памежжа. Пра гэта, а таксама пра мужную абарону старажытнага горада ў чэрвені 1941 года, у якой акрамя чырвонаармейцаў бралі ўдзел і савецкія пamежнікі, і расказваецца ў новай працы Ігара Мельнікава.

Асобная глава кнігі прысвечана аналізу "белых плям" у гісторыі Другой сусветнай вайны. Нарэшце, апошні раздзел знаёміць чытачоў з малавядомымі старонкамі мінуўшчыны Беларусі і цікавымі фактамі з жыцця людзей, якія залатымі літарамі ўпісалі свой лёс у гістарычны летапіс нашай краіны.

Што важна: кніга напісана на падставе шматлікіх дакументаў з архіваў Беларусі, Польшчы, Расіі і іншых краін, а таксама ўспамінаў сведак эпохі і матэрыялаў з асабістай калекцыі аўтара.

Прэзентацыя кнігі Ігара Мельнікава "Мяжа ля Заслаўя 1921–1941 гг." адбудзецца 25 верасня 2015 года ў 19.00 у Бізнес-клубе "IMAGURU" (Мінск, вул.Фабрыцыуса, 4, другі паверх). На прэзентацыі ўсе жадаючыя змогуць пазнаёміцца з аўтарам, задаць яму любыя пытанні па гісторыі Заходняй Беларусі, убачыць унікальныя фотаздымкі і дакументы з архіва аўтара і набыць кнігу з аўтарскім аўтографам.

Ганна ГАНЧАРЫК.

Народная Воля http://www.nv-online.info 15 ВЕРАСНЯ 2015 г.

ЮБІЛЕЙ

Карыфеі

Да 95-годдзя Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы

Першая трупа тэатра, 1924 год.

Купалаўскі тэатр – гэта адно з нацыянальных апірышчаў краіны. Ён займаў і займае асаблівае месца ў грамадскай свядомасці. Беларусы любяць і ганарацца сваім галоўным беларускім тэатрам.

Купалаўскі – эпахальны тэатр. Напрыканцы XIX стагоддзя на ўзвядзенне яго будынка гараджане ахвяравалі асабістыя сродкі. І надзея і энергія, закладзеныя ў падмурку і сценах, да гэтага часу адчуваюцца у аўры яго дома.

Купалаўскі – тэатр акцёрскі. У ім заўсёды працавала каманда магутных, выбітных акцёраў. Тым не менш вірусу прэм'ерства, ганарлівасці – «мы – вялікія» – тут ніколі не існавала. Народныя артысты, але – простыя, ясныя, вясёлыя, дысцыплінаваныя людзі.

Да 95-гадовага юбілею тэатра "Народная Воля" вырашыла ўспомніць яго карыфеяў, яго залаты фонд, яго лепшых прадстаўнікоў. Але газетная паласа вельмі малая, каб сказаць аб кожным. Таму мы прыносім прабачэнні перад памяццю вялікіх акцёраў мінулых пакаленняў і перад творчасцю дзеючых таленавітых персон за тое, што не можам кожнаму аддаць даніну заслужанай павагі і захаплення.

Крокі гісторыі

26 чэрвеня 1888 года (па старым стылі) – урачыстая закладка будынка тэатра ў горадзе.

5 чэрвеня 1890 года – адкрыццё мінскага губернскага тэатра. Архітэктары будынка – Караль Казлоўскі і Канстанцін Увядзенскі.

14 верасня 1920 года – адкрыўся Беларускі дзяржаўны тэатр. **Гэтая дата лічыцца датай заснавання Купалаўскага тэатра.** У праграме адкрыцця першага тэатральнага сезона – інсцэніроўка аповесці Э.Ажэшкі «Рысь» у выкананні беларускай трупы, п'еса Шолам-Алейхема «Людзі» (яўрэйская трупа), «Вяселле» А.Чэхава (руская трупа).

1921 год – урад надаў маладому тэатру званне «акадэмічнага», каб узняць прэстыж беларускай культуры.

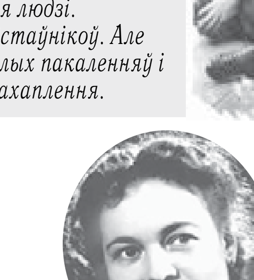
1940 год – тэатр узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

1944 год – тэатру прысвоена імя вялікага беларускага паэта і драматурга Янкі Купалы.

1993 год – за высокія дасягненні ў галіне развіцця беларускай тэатральнай культуры Пастановай Савета міністраў Рэспублікі Беларусь тэатру імя Янкі Купалы быў нададзены статус «нацыянальны».

2013 год – завяршылася маштабная рэканструкцыя будынка, мэтай якой было вяртанне яму знешняга выгляду 1890 года.

Жанчына-кураж

Ірына Фларыянаўна ЖДАНОВІЧ* – *у тэатры служыла з 1920-га па 1962 год.

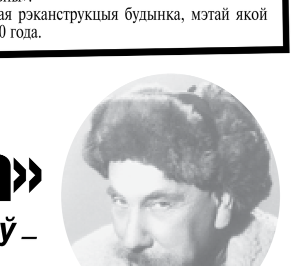
Адвага, смеласць, запал і ўпэўненасць у сабе без зніжак на абставіны – вось якой была актрыса Ірына Ждановіч. Яна нарадзілася ў сям'і аднаго са стваральнікаў беларускага тэатра – рэжысёра Фларыяна Ждановіча. У 14-гадовым узросце была залічана ў трупу першага Беларускага дзяржаўнага тэатра. Яе бацька славіўся веданнем беларускага фальклору, ён быў рэфарматарам сцэны, беларускім патрыётам. Лёс яго трагічны. За прапаганду беларускай мовы яго праследаваў царызм. Савецкая ўлада абвінаваціла рэжысёра ў нацыяналізме. Фларыян Ждановіч быў арыштаваны, высланы і пасля расстраляны. Дзе яго магіла, ніхто не ведае.

Ірына Ждановіч была замужам за вядучым акцёрам тэатра Барысам Платонавым. Ён літаральна пакланяўся таленту, жаночай абаяльнасці Ірыны і захоўваў любоў да яе да канца сваіх дзён. У маладосці Ірына была худзенькая, невялікага росту, крыху нязграбная, але ў ёй жыла такая ўнутраная сіла, якая прыхарошвае ўсе жыццёвыя бязладзіцы і складанасці побыту.

1937 год – самы чорны ў жыцці яе сям'і. Былі расстраляны бацька Фларыян Ждановіч, яго родны брат Антон Крыніца, акцёр тэатра. І, здавалася, яе дні на волі таксама былі палічаны. Але ёй прыдумалі іншае «пакаранне»: публічна адрачыся ад свайго бацькі. Не вытрымаўшы псіхалагічнага ціску, Ірына ў паўтрызненні ўсё ж такі падпісала адмову.

І працягвала справу бацькі – служыла ў тэатры. Паводле ўспамінаў калег-сучаснікаў, Ірына Ждановіч так захоплівала залу, што прымушала гледачоў стагнаць і плакаць разам з ёй. Крытыкі называлі яе вялікай і параўноўвалі ігру Ждановіч з ігрой самой Камісаржэўскай.

«Наш Глебушка»

Глеб Паўлавіч ГЛЕБАЎ* – *служыў у тэатры з 1926-га па 1967 год.

Імя гэтага акцёра вялікага камедыйнага таленту на тэатральных афішах заўсёды пазначалася буйнымі літарамі. Яго акцёрская своеасаблівасць, яго талент вывучаліся студэнтамі ў інстытуце. У даваенны час, калі акцёры Беларускага тэатра былі так любімыя гараджанамі, што іх прозвішчы былі вядомыя ледзь не кожнаму, Глебаў успрымаўся як душа тэатра. «Глебушка, наш Глебушка!» – паўсюль яго звалі толькі так. І дома, і ў тэатры.

Калі восенню 1944 года трупа тэатра вярталася з Томска ў Мінск з эвакуацыі, цягнік, у якім ехалі артысты, пацярпеў крушэнне. Прычыны аварыі засталіся нявысветленымі. У катастрофе ў ліку загінуўшых была і Глена Сарокіна, дачка Глебава (сапраўднае прозвішча акцёра – Сарокін, а Глебаў – яго творчы псеўданім). Жонка Глебава, актрыса Надзея Сарокіна, з тых часоў больш ні разу не выйшла на сцэну. А Глебаў выйшаў да публікі ўжо праз лічаныя дні.

У тэатры ён сыграў паўтары сотні роляў, але самай зорнай лічыцца роля Кроплі са спектакля «Канстанцін Заслонаў». Аршанскае дэпо, чыхае прастуджаны немец – і Кропля паўтарае яму з усмешкай на кожны чых: «Каб ты здох!» Трэба было бачыць, з якім захапленнем прымала глебаўскія рэплікі зала. Пасля вайны ж не прайшло і дзесяці гадоў. Немец запытальна: «Вас? Вас?» – «Так-так, каб у цябе ўсё павыпірала!» У зале аглушальны рогат і апладысменты. П'еса сваёй гранічнай прастатой біла ў самую кропку – у сэрца гледача.

Шмат гадоў гледачы хадзілі на «Паўлінку» падчас толькі дзеля таго, каб убачыць яго Пранцыся Пустарэвіча і яшчэ раз атрымаць задавальненне ад бліскучай ігры Глебава. Гэтая роля была ўпрыгожана Глебавым такімі аўтарскімі трукамі, якія паўтарыць да гэтага часу не можа ніхто. З «Паўлінкай» Глеб Глебаў выходзіў на купалаўскую сцэну больш за 600 разоў. Праз час у "Паўлінцы" стала іграць яго ўнучка Зоя Белахвосцік. А зараз і праўнучка Валянціна Гарцуева.

У 1999 годзе Нацыянальным банкам выпушчаны памятныя сярэбраныя манеты, прысвечаныя 100-годдзю з дня нараджэння Г.П.Глебава.

Сапраўдны талісман

Стэфанія Міхайлаўна СТАНЮТА* – *служыла ў тэатры з 1932-га па 2000 год.

Стэфанія Станюта – актрыса, ад якой да старасці зыходзіла глыбокае ўнутранае святло. Яна сыграла каля 200 роляў у тэатры, але вялікая ўсенародная слава прыйшла да яе даволі позна, калі ёй было ўжо за 70 гадоў.

У канцы 1980-х гадоў Станюта паўстала перад гледачамі ў спектаклі «Гаральд і Мод» тады яшчэ зусім маладога рэжысёра Мікалая Пінігіна. А крыху раней знялася ў галоўнай ролі ў фільме Ларысы Шапіцька «Развітанне» (паводле аповесці В.Распуціна «Развітанне з Мацёрай»). І раптам быццам заслона з вачэй упала – краіна закахалася ў Станюту, яе сталі называць «талісманам Купалаўскага тэатра», «самай народнай артысткай», прасіць аб сустрэчах і дзясятках інтэрв'ю. Родным Стэфаніі Міхайлаўны нават прыйшлося рабіць сякія-такія захады, каб засцерагчы немаладую жанчыну ад надакучлівай увагі прэсы і прыхільнікаў.

Нарадзілася Стэфанія Міхайлаўна ў сям'і мастака. Яе бацька напісаў цудоўны партрэт дачкі ў юнацтве. На спектаклі «Гаральд і Мод» копія гэтага партрэта вісела ў цэнтры сцэны, а арыгінал і зараз знаходзіцца ў Нацыянальным мастацкім музеі ў галоўнай экспазіцыі.

Стэфанія Міхайлаўна Станюта атрымала фантастычную тэатральную адукацыю. У 1920-х гадах беларускі ўрад адправіў таленавітых навучэнцаў з першай беларускай тэатральнай студыі вучыцца ў Маскву – у тэатральную Меку свету, бо там у гэты час працавалі Меерхольд, Таіраў, Станіслаўскі.

Станюта ні пра каго не казала дрэнна, ні на каго не злавала. Паводле ўспамінаў, яна была проста Божы чалавек, пражыла жыццё ў гармоніі з сабой і таму ў старасці была ўвасабленнем дабрыні. Часта перад рэпетыцыяй яна клала цукерку ў кішэню рэжысёра – ды так незаўважна, што ён мог знайсці яе толькі ўвечары... Але заўсёды ведаў, ад каго «прывітанне». Пасля вячэрняга прадстаўлення «Гаральд і Мод» Стэфанія Міхайлаўна нярэдка збірала ўсіх артыстаў, занятых у спектаклі, і везла да сябе дадому на таксі. Лёгкае шампанскае, яблыкі, сыр... Ёй не хацелася расставацца з тэатрам нават на ноч.

Станюта, як каштоўнае віно, якое ад узросту робіцца толькі каштоўней. Рэжысёры заўсёды казалі пра актрысу: з ёй не трэба рэпеціраваць! Яна выходзіць на сцэну і працягвае быць такой, якая яна ёсць. Натуральнай, абаяльнай і мудрай.

Тыповы беларус

Генадзь Міхайлавіч ГАРБУК* – *служыць у тэатры з 1962 года і па сённяшні дзень.

Акцёр да гэтай пары памятае словы свайго педагога ў Тэатральна-мастацкім інстытуце Дзмітрыя Арлова: «На тэатры, дзетачкі, цяжка першыя 30 гадоў. Потым лёгка». Генадзь Гарбук «на тэатры» ўжо больш за паўстагоддзя, але кажа, што лягчэй не стала. І радуецца гэтаму, бо вельмі баіцца пачуцця заспакоенасці. Кіруецца такой формулай: перад кожнай новай роляй ён нічога не ведае, нічога не ўмее і вучыцца ўсяму зноўку, таму што калі з'яўляецца звычка да сцэны, то гэта амаль заўсёды азначае канец акцёра.

За сваё доўгае тэатральнае жыццё перайграў нямала вобразаў тыповых беларусаў. Хоць аднойчы прызнаўся, што марыў стаць эстрадным спеваком. Але роля Васіля Дзятліка з пастаноўкі Барыса Эрына «Людзі на балоце» па рамане Мележа засталася самай любімай, у ёй акцёр выходзіў на сцэну аж 19 гадоў запар.

У купалаўцаў заўсёды былі асаблівыя адносіны з Пятром Міронавічам Машэравым. Калісьці ў тэатры ішла п'еса Андрэя Макаёнка «Пагарэльцы», у якой Гарбук выконваў ролю Сілана. П'еса вострая, аб партыйных работніках вышэйшага эшалона, якія выйшлі на пенсію. Пастаноўку хацелі забараніць. Ішлі прагоны, а ў зале сядзелі людзі з таго ж эшалона, які высмейваецца ў спектаклі. Яны былі абураны: «Такое выпускаць нельга, гэта дыскрэдытацыя савецкай улады і яе перадавога атрада!» І тады Макаёнак звярнуўся да Машэрава: вынесьце вердыкт. Той прыйшоў у тэатр са світай. Паглядзеў і як завёўся: «У чым праблемы?! Што, у нас завялася каста недатыкальных? Вельмі добра, што іх тут прыкладваюць за бюракратызм! І малайцы купалаўцы, выдатны спектакль!»

І Гарбук яшчэ доўга выходзіў у спектаклі «Пагарэльцы». Увогуле ў купалаўцаў быў нават жарт: калі Макаёнак у тэатры, артысты будуць сытыя.

Усенародная слава прыйшла да Генадзя Міхайлавіча пасля ролі Андрэя Ходаса ў фільме «Белыя Росы». Потым ён зняўся ў фільме па аповесці Быкава «Знак бяды», які атрымаў «залата» на фестывалі ў Югаславіі. Гэта ўжо быў выхад на міжнародны ўзровень. Пасля гэтага партрэт Генадзя Гарбука з'явіўся нават у Лонданскай кінаакадэміі.

А ў 1987 годзе яму давялося здымацца ў Парыжы са Смактуноўскім, Бранявым і Скобцавай у фільме «Загадкавы спадчыннік». Спаў артыст тады па 4 гадзіны ў суткі, бо пасля здымак вельмі хацелася паглядзець вялікі горад. Гідам па Парыжы ў Гарбука быў журналіст Вячаслаў Косцікаў, будучы прэс-сакратар Барыса Ельцына.

«Святая прастата»

Генадзь Сцяпанавіч АЎСЯННІКАЎ* – *служыць у тэатры з 1957 года па гэты дзень.

Некаторыя гледачы гавораць па-свойску пра Генадзя Аўсяннікава: «Сцяпаныч – наш чалавек, смокінгаў не носіць!» – настолькі самабытны акцёр у вобразе простага чалавека. У тэатры яго да гэтага часу называюць «Дзядзькам».

Ён вучыўся ў выдатнага педагога, народнага артыста Канстанціна Саннікава – бацькі экс-кандыдата ў прэзідэнты Андрэя Саннікава. Канстанцін Саннікаў быў тады рэжысёрам Купалаўскага тэатра і ўвёў свайго выпускніка ў масоўку спектакля «Канстанцін Заслонаў». На першым спектаклі Генадзь, паводле яго выразу, прастаяў разявіўшы рот, як просты глядач, усё дзеянне, назіраючы, як у галоўнай ролі бліскуча іграў Глеб Глебаў. У перапынку Саннікаў надаваў яму ў каршэнь: «Што ты застыў, як мумія?!» – «Але гэта таксама роля, вунь пры аварыі ўсе бегаюць, а адзін абавязкова стаіць і яблык жуе».

Рэжысёр ацаніў знаходлівасць акцёра і ўзяў яго ў трупу тэатра. Але яшчэ дзесяць гадоў яму давялося задавольвацца эпізодамі. Аднойчы на радыё прыйшлося іграць проста... крокі. Крокі Леніна. У акцёра Малчанава, які правадыра агучваў, абутак быў на мяккай падэшве, а па тэксце значылася: «Ленін імкліва падыходзіць да трыбуны». У Аўсяннікава абутак быў цвёрды, і яму даверылі адлюстроўваць крокі, а Павел Сцяпанавіч следам ужо прамаўляў тэкст правадыра.

Але настаў час, і Генадзь Аўсяннікаў сустрэў «свайго» рэжысёра – Валерыя Раеўскага і «свайго» драматурга Андрэя Макаёнка. З апошнім у акцёра склаўся такі паспяховы творчы тандэм, што Макаёнак лічыў, што толькі Аўсяннікаў можа прачытаць і паказаць яго персанажаў. І неўзабаве Генадзь Сцяпанавіч стаў «макаёнкаўскім» акцёрам, а роля Цярэшкі Калабка ў «Трыбунале» – візітнай карткай Аўсяннікава на доўгія гады, ён выходзіў у гэтай ролі 650 разоў.

Зрэшты, партызанскі рух, апісаны ў п'есе «Трыбунал», Генадзю Сцяпанавічу быў вядомы не з кніг: ён правёў сваё дзяцінства ў Бялынічах, у мясцінах, дзе праходзілі і партызаны, і немцы. Калі ў 1944 годзе наблізіліся савецкія войскі, немцы, адступаючы, падпалілі іх вёску. Жыхары – старыя, бабы, дзеці, сабакі, каты – стаялі ў яме на ўскраіне і чакалі. І вось ідзе апошняя калона немцаў... Раптам двое пайшлі да ямы. «Расстрэльваць будуць», – войкнулі вяскоўцы. Але спалохаца не паспелі. Салдаты дасталі два боханы хлеба, кінулі ў яму і пабеглі да сваіх. «Можа, атручаныя?» Далі той хлеб катам і сабакам. На спробу. Яны з задавальненнем з'елі. «А можа, не адразу дзейнічае?» З'явілася і такая здагадка. Аднак голад ўсё ж засланіў пачуццё небяспекі, і гэтыя два боханы хлеба імгненна разышліся па кавалках. "Навошта немцы з намі гэтым хлебам падзяліліся?" – Генадзь Сцяпанавіч кажа, што да гэтага часу не можа адказаць сабе на пытанне...

Герой з арліным позіркам

Уладзімір Іосіфавіч УЛАДАМІРСКІ* – *у тэатры служыў з 1924-га па 1959 год.

Гэта быў акцёр-самародак, геній пераўвасаблення. Элегантны нават у старасці – хадзіў з вытанчаным кіем, які, як кажуць у тэатры, не так ужо і быў яму патрэбны.

Уладзімір Іосіфавіч – роданачальнік вялікай тэатральнай дынастыі (акцёрамі былі яго сын і ўнук). Ён удзельнічаў у Першай сусветнай вайне, у канцы жніўня 1914 года атрымаў цяжкую кантузію, быў у палоне. Тэатр, спорт і армія назаўжды засталіся ў яго прыярытэтах. Уладамірскі сабраў у тэатры першую ў Мінску валейбольную каманду, куды ўвайшлі яго сябры і калегі: Барыс Платонаў, Уладзімір Крыловіч, Вера Пола.

Усё сваё жыццё, нават атрымаўшы званне народнага артыста СССР, Уладамірскі прыходзіў у тэатр за паўтары гадзіны да рэпетыцыі. Ён валодаў неверагодным артыстычным магнетызмам. У спектаклі «Гэта было ў Мінску» (пазней «Беларусьфільм» здыме па спектаклі кінастужку «Гадзіннік спыніўся апоўначы»), выконваючы ролю нямецкага гаўляйтара фон Кубэ, ён даводзіў публіку, якая яшчэ памятала акупацыю, да жаху: настолькі падобна выходзіў у артыста стаўленік Гітлера.

Яго сын – Барыс Уладамірскі жыў у час акупацыі ў Мінску і працаваў пры немцах у тэатры (так атрымалася, што з-за гастроляў усю трупу тэатра эвакуіраваць не змаглі). Распавядаюць, што ў адным са спектакляў Барысу па ролі патрабавалася пляваць у партрэт Сталіна. Пасля вайны акцёра арыштавалі. Уладзімір Іосіфавіч доўга пісаў лісты ва ўсе інстанцыі, пакуль сына не амнісціравалі ў часы Хрушчова.

Аб Уладамірскім ходзіць нямала цікавых гісторый. Ён мог адным поглядам, карыстаючыся сваім магутным магнетызмам, спыніць на вуліцы прахожага. Пасля першамайскай дэманстрацыі Уладзімір Іосіфавіч мог папросту адправіцца праз увесь горад да сяброў, як быў, – у грыме старога партызана і на кані.

Уладзімір Іосіфавіч вельмі любіў сваю дачу, называў яе «Палеская легенда». Ён не ссек там ні адзінай сасонкі, якія раслі на ўчастку. Сям'я часта ладзіла на дачы «капуснікі» для сяброў. З пачастункаў выстаўлялася велізарная каструля варанай бульбы са скваркамі.

У тэатры любілі гэтага прыгожага адкрытага чалавека, называлі яго Стары Улад. У архівах захоўваюцца дзясяткі аматарскіх вершаў, якія прысвячалі яму жанчыны-«купалаўкі»: ***«Вы – герой с орлиным взглядом! / Сердце пламенно, вкус тонок, /И, конечно, с вами рядом /Дон Жуан совсем ребенок!..»***.

Жалезная лэдзі

Зінаіда Іванаўна БРАВАРСКАЯ* – *служыла ў тэатры з 1938-га па 2005 год.

У родным Купалаўскім тэатры Зінаіду Іванаўну Браварскую 14 разоў запар абіралі парторгам. Гэта было ў тыя часы, калі такая пасада была амаль роўная дырэктарскай. Браварская была выбітнай актрысай. Але і выдатным арганізатарам, які ўмеў весці людзей за сабой. А яшчэ яна была эталонам прыгажосці 1940–1950-х гадоў. Вялікія вочы, вусны бантыкам, узбітыя над ілбом бландзіністыя кучаравінкі. У яе заўсёды былі ролі гераінь на сцэне, дый у жыцці яе персона была ў цэнтры ўвагі – прыхільнікі, каханыя, мужы.

Але аднойчы здарылася страшная трагедыя: у яе на вачах пад коламі грузавіка загінуў 12-гадовы сын. Ён імчаўся да яе на ровары... А ўвечары ў Зінаіды Іванаўны быў спектакль. І яна выйшла на сцэну. Шмат хто ў тэатры асуджаў яе тады. Многія не разумеюць гэты ўчынак і да гэтага часу... Так, Браварская – чалавек доўгу, жалезная лэдзі. Але яна прызналася: «Калі б я ў той вечар не іграла, то звар'яцела б». Яна ратавалася працай. Сцэна была сэнсам яе жыцця...

У Зінаіды Браварскай, акрамя акцёрскага, быў, безумоўна, і літаратурны талент. Яна разам з журналісткай Тамарай Абакумоўскай зрабіла знакамітую інсцэніроўку «Людзі на балоце», якая не адно дзесяцігоддзе ішла на сцэне Купалаўскага. А яшчэ напісала больш за 40 інсцэніровак для радыё, у якіх была не толькі актрысай, але і рэжысёрам.

Зінаіда Іванаўна хацела іграць да апошняй гадзіны. Трупу Купалаўскага тэатра актрыса шчыра называла сваёй сям'ёй. Калі ў рэпертуары тэатра ёй нічога не прапаноўвалі, яна сама шукала п'есы, і пачатковец рэжысёр Генадзь Давыдзька паставіў для яе два дуэтныя спектаклі: «Гульню ў джын» і «Смех лангусты». У дзень свайго 80-годдзя Зінаіда Іванаўна танчыла вальс на сцэне, шмат жартавала, смяялася. Паэт Уладзімір Скарынкін прысвяціў ёй такія радкі: *«Браварская ад слова «брава!»/ І я крычу ей «брава», «біс»/ І зычу шчасця самай бравай / І самай маладой з актрыс!»*.

Маці тэатральная

Зінаіда Пятроўна ЗУБКОВА* – *з 1960 года па гэты дзень.

У Купалаўскім Зінаіда Пятроўна пачала іграць яшчэ студэнткай. У той час, у 1960-я, у тэатры былі ўсяго чатыры маладыя актрысы: Марыя Захарэвіч, Галіна Талкачова, Лілія Давідовіч і Зінаіда Зубкова. І яны ігралі ўвесь рэпертуар. Мэтры іх любілі і песцілі.

Аднойчы Купалаўскі быў з гастролямі ў Маскве. У вольны вечар Зінаіда Зубкова з Ліляй Давідовіч (таксама будучай народнай артысткай) пайшлі ў гастраном на Цвярской. А там «выкінулі» добрага селядца, што тады было рэдкасцю, дэфіцытам. Актрысы сталі ў чаргу і працягвалі абмяркоўваць тэатральныя праблемы. А немаладая дама, якая стаяла за імі, раптам сказала: «Я чую, што вы, дзяўчынкі, цікавіцеся тэатрам. Дык вось схадзіце на спектаклі беларускага тэатра, атрымаеце вялікае задавальненне».

Зінаіда Пятроўна заўсёды адрознівалася вытанчанасцю фігуры, і таму ў тэатры яе доўгія гады клікалі «Балерына». Яна шмат займалася каля харэаграфічнага станка, плавала, бегала. Але прайшоў час, і аднойчы рэжысёр Валерый Раеўскі назваў яе ўжо не «Балерынай», а «Маці тэатра», нават сказаў, што Зінаіда Пятроўна заняла месца Стэфаніі Станюты. Хоць да гэтага часу ў ёй сядзіць чарцяня – напрыклад, аднойчы Зінаіда Пятроўна ўсіх уразіла, зняўшыся ў кліпе гурта «ATLANTICA» ў ролі бабулі-хакера, якая ўзломвае сайты і хаваецца ад спецслужбаў.

Самая вядомая з апошніх роляў Зубковай – Нявеста ў спектаклі «Вяселле». З гэтай работай артыстка пабывала на гастролях у Мадрыдзе, Парыжы, Нармандыі. У Парыжы ігралі шэсць спектакляў, усе з поўнымі заламі. Але публіка абуралася, што ўсяго шэсць, і ў апошні дзень купалаўцы ігралі «Вяселле» два разы – у тры і ў дзевяць гадзін. На вячэрняе прадстаўленне прыйшлі акцёры Камедзі Франсэз, зайшлі за кулісы і сказалі, што беларусы – сапраўдныя прафесіяналы, працуюць, як у Камедзі Франсэз: спяваюць, танчаць, добра размаўляюць са сцэны.

А ў Нармандыі купалаўцы жылі ў горадзе Д'еп, у гасцініцы на беразе акіяна. У апошні дзень гастроляў Зубкова пайшла развітвацца з акіянам. Але пачаўся моцны шторм, і хваля абліла Зінаіду Пятроўну з галавы да ног. Больш за ўсіх расхвальваўся народны артыст Арнольд Памазан, ён крычаў на ўсю набярэжную: «Ратуйце! Зубкову змывае!»

Інтэлектуал

Аўгусцін Лазаравіч МІЛАВАНАЎ* – *з 1962 года па гэты дзень.

У тэатры Аўгусціна Лазаравіча калегі да гэтага часу называюць толькі па прозвішчы, таму што Мілаванаў у акцёрскім асяроддзі – гэта Імя. Мілаванаў – гэта майстар сцэны.

Аўгусцін нарадзіўся ў Сталінградзе да вайны. Вялікую бітву бачыў на свае вочы. Успамінае, што дыхаць не было чым – паветра складалася з попелу, а калі нашы войскі адышлі да Волгі, то ён з маці апынуўся пад немцамі. Аднойчы, гуляючы, зваліўся, стукнуўся галавой аб кут печкі. Пачаўся крывацёк, сутаргі. Мама, схапіўшы сына ў ахапак, панесла яго ў шпіталь – нямецкі шпіталь. І нямецкі хірург (хоць, вядома, яму хапала работы) зрабіў хлапчуку трэпанацыю чэрапа – і, па сутнасці, выратаваў будучаму акцёру жыццё.

Аўгусцін Мілаванаў – акцёр інтэлектуальнага тэатра. Ён бярэ не эмоцыямі – глыбінёй. Яго сцэнічным героям уласцівы абаяльнасць і чалавечнасць. Яго персанажы на сцэне, як і ён сам у жыцці, таксама нешматслоўныя і не вельмі эмацыянальныя. Дакладней, характары сваіх герояў акцёр падае не павярхоўна. Гэта і Тэўе-малочнік у «Памінальнай малітве», і Ромул у «Ромуле Вялікім», і Гэлі Гэй у «Што той салдат, што гэты», і дзясяткі іншых роляў.

У Купалаўскім тэатры Аўгусцін Лазаравіч сустрэў сваю вялікую любоў. Галіна Талкачова таксама народная артыстка. Праз жыццё і праз творчасць Галіна і Аўгусцін пранеслі каханне адзін да аднаго. Пачуццё, якое з гадамі зусім не стала менш яркім... Ледзь не кожную сцэнічную працу акцёраў можна было б назваць «Яшчэ раз пра каханне».

У 1979 годзе артыст пабываў у турыстычнай паездцы ў Англіі. Вярнуўся дадому ў тэатр, дзе тады ставілі нейкую партыйную п'есу, і зразумеў, як распавядаў сам, што рэпеціраваць не можа, што словы захрасаюць у горле. Ён не мог хлусіць, таму што «загніваючы капіталізм» зрабіў на яго тады, савецкага чалавека, ашаламляльнае ўражанне.

Аўгусцін Мілаванаў – рыбалоў-аматар з 35-гадовым стажам. Калісьці ўласныя аўтамабілі былі рэдкасцю, таму купалаўцы часта калектыўна, на замоўленым аўтобусе, выязджалі ў лес у грыбы або проста на возера. Але ў Аўгусціна Лазаравіча была свая кампанія. І вяртаўся ён з рыбалкі з такімі вось аповедамі: «На Прыпяці мы здабылі 1400 плотак!» Ён з сябрамі іх тут жа варыў у вядры на вогнішчы. Потым доўга сядзелі і размаўлялі, абмяркоўвалі старыя ролі і новыя прызначэнні, аналізавалі поспехі і творчыя хібы. Гэта быў адпачынак, гэта было шчасце.

ГАСЦЁЎНЯ "НАРОДНАЙ ВОЛІ"

Наталля ДУХНОВА:
«З Марынай мне проста – мы жывём на адной хвалі»

Марына Арзамасава з нядаўняга чэмпіянату свету па лёгкай атлетыцы, што прайшоў у Пекіне, вярнулася трыумфатарам. Феерычны забег беларускі на дыстанцыі 800 метраў прынёс ёй залаты медаль. Кадры, якія адлюстравалі фініш Марыны Арзамасавай і яе шчаслівыя слёзы, бачылі многія. Але ў гэты момант плакала яшчэ адна жанчына – трэнер чемпіёнкі Наталля Духнова. І не толькі ад радасці за сваю выхаванку, але яшчэ ад жалю, што хвіліну Марынінай славы не можа раздзяліць з ёй мама – Рая Аглетдынава, з якой Наталля Станіславаўна блізка сябравала і якая заўчасна пайшла з жыцця ў 39 гадоў... У шчырай і вельмі цёплай размове з карэспандэнтам "Народнай Волі" Наталля Духнова распавяла пра сваю выхаванку, пра метады, якімі карыстаецца ў сваёй трэнерскай працы, пра тое, за што ўдзячна Марыне Арзамасавай, і пра многае іншае...

Маміна дачка

– Сваю спартыўную кар'еру я скончыла з-за траўмы, несумяшчальнай з далейшымі выступленнямі на высокім узроўні, – *расказвае Наталля Станіславаўна.* – Адбылося гэта ў сезоне-2005/2006. І перада мной паўстала пытанне: чым займацца далей?

Па шчырасці, тады я не бачыла сябе трэнерам. Я хацела назаўжды сысці са спорту. Прыглядалася да "цывільных" спецыяльнасцяў, нават скончыла курсы стылістаў у Мінску. І магла б, напэўна, скласці канкурэнцыю Сяргею Звераву (*смяецца*). Але...

– Жыццё змяніла сустрэча з вашай будучай выхаванкай?

– Так. У той момант я і сустрэла Марыну. Яна, вярнуўшыся з Калінінграда, трэніравалася ў Мінску. Селі, пагаварылі, Марына расказала пра сябе. Яна сфарміравалася як чалавек, як асоба. Я адчула, што мы ў нечым падобныя, нашы погляды на многія рэчы і ў жыцці, і ў спорце супадаюць. І Марына стала маёй першай вучаніцай.

Прызнаюся: я ўжо тады ўбачыла ў гэтай дзяўчынцы вялізны патэнцыял. Калі гаварыць прафесійнай мовай, то яна была вельмі добрым матэрыялам для работы. Мэтанакіраваная, па-спартыўнаму ўпартая, працавітая...

– Напэўна, усе гэтыя якасці былі закладзены ў Марыне на генетычным узроўні – ад мамы...

– Вы маеце рацыю. З мамай Марыны, Равілёй Аглетдынавай, мы трэніраваліся і выступалі разам. Былі блізкімі сяброўкамі. Я ведала яе даволі добра – і як светлага, адкрытага чалавека, і як моцную, заўжды скіраваную на самы высокі вынік спартсменку.

На жаль, жыццё не заўжды бывае справядлівым. Рая (так называлі маму Марыны блізкія сябры) загінула ў аўтакатастрофе. Ёй было ўсяго 39 гадоў...

А Марыну я ведала з дзяцінства. Яна расла адкрытай, цікаўнай дзяўчынкай, разумніцай – радасцю мамы. І я заўсёды здзіўляюся і радуюся, што Марына, у раннім узросце перажыўшы такое гора, не замкнулася, не ачарсцвела, не зламалася.

Вяселле па графіку

– Працаваць з будучай чэмпіёнкай свету было заўжды лёгка ці ўсё ж такі даводзілася сутыкацца з дзявочымі выбрыкамі?

– Па-рознаму бывала. Выбрыкамі ў нас называліся "думкі, скіраваныя не ў той бок". А хто ж ад іх застрахаваны? Асабліва калі табе 18 гадоў і твае сяброўкі на дыскатэкі ходзяць ды з хлопцамі фліртуюць, а ты замест гэтых радасцяў жыцця ідзеш на трэніроўку... Прызнаюся, гэтыя "няправільныя" думкі былі ў Марыны мімалётныя. Мы садзіліся і размаўлялі. Усё абмяркоўвалі. Паверце, Марына такі чалавек, які з юнацтва ведаў, чаго хоча. Яна ведала, дзеля чаго трэніруецца. Умела і ўмее сябе ў нечым абмежаваць, калі гэта трэба для справы.

– Бягунні, як і гімнасткі, абмяжоўваюць сябе нават у лішнім піражным...

– Ды ну! Не мая гэта методыка – абмяжоўваць спартсменку ў ежы (*пасміхаецца*). Ніякіх абмежаванняў няма. Хочаш цукерку – калі ласка. Яшчэ не хапала, каб я кантралявала, хто колькі цукерак ці булак з'еў! Такі кантроль – гэта прамы шлях да выхавання ў спартсмена нелюбові да трэнера. Я так не магу. Я хачу быць добрым трэнерам (*усміхаецца*).

Я мела на ўвазе крыху іншыя абмежаванні. Усе ж мы жывыя людзі, і Марына не выключэнне. Яна вельмі камунікабельная дзяўчына, ёй хочацца і з сяброўкамі па горадзе прагуляцца, і на свята нейкае да знаёмых пайсці. Але ўсё ўпіраецца ў трэніровачны графік.

Я вам болей скажу: вяселле Марыны – і тое адбылося толькі тады, калі гэта дазволіў графік трэніровак. Нам было важна, каб дата не перасякалася са зборамі... Вось ён – адваротны бок вялікага спорту.

Максімалізм у дапамогу

– Ці можна сказаць, што вы з Марынай сяброўкі?

– Хутчэй я для яе як старэйшая сястра. Я адчуваю, што для Марыны я блізкі чалавек, якому яна можа адкрыцца, у нейкім сэнсе я для яе аўтарытэт. Важна, што Марына мне давярае. Той прадмет, які я "выкладаю", сама знаю знутры, а не ў тэорыі. Калі б я была дзяўчынкай пасля Інстытута фізкультуры з чыста тэарэтычнымі ведамі – гэта адно, а мне, на шчасце, давялося самой пакаштаваць вялікага спорту, я ведаю яго смак. Таму з Марынай мне проста – мы жывём на адной хвалі, гучым у адной танальнасці.

– Наталля Станіславаўна, прызнайцеся: можаце крычаць на спартсмена ці сварыцца з ім?

– Не, гэта зноў жа не мае метады. Ніколі не сваруся і не падвышаю голас. А навошта? Крык не ўплывае на канчатковы вынік. Пра сябе магу сказаць, што я вельмі скрупулёзны трэнер. Мне заўжды патрэбна дакапацца да ісціны, раскласці ўсё па палічках. Толькі пасля гэтага, калі сама ва ўсім разбяруся, я выходжу на дыялог са спартсменам. Я вам раскажу пра такі эпізод. Марына максімалістка і на трэніроўках раз-пораз імкнецца рабіць некаторыя заданні лепш, чым гэта ад яе патрабуецца...

– І што ж у гэтым дрэннага?

– Кожны трэнер мае ўласную методыку работы са спартсменам, уласны графік. Усё распісана: калі якія нагрузкі даваць. Я не дэспатычны трэнер і не прыхільніца лішніх нагрузак.

Дык вось з Марынай часцяком адбываецца наступнае. Я падыходжу і прашу: вось адрэзак дыстанцыі, яго трэба прабегчы за пэўны прамежак часу. Хутчэй не трэба. Бо ў галаве трымаю цэлы комплекс заданняў для спартсменкі. І што, вы думаеце, робіць Марына? Правільна, прабягае хутчэй, чым я прашу, і ходзіць уся такая задаволеная і шчаслівая. Тады я тлумачу: "Марыначка, гэта ж не галоўнае заданне на бягучым этапе, навошта ты прабегла хутчэй?" Ну і пачынаю дэманстратыўна збіраць рэчы, кажу: "Не будзеш слухацца – я паеду дадому..." Смяёмся, але прыём дзейнічае.

І гэты Марынін максімалізм мне дапамагае на адказных стартах. Там я, бывае, дастаю блакнот, дзе запісаны нейкія прамежкавыя трэніровачныя вынікі, і кажу: "У мяне ўсё занатавана, ты можаш дасягнуць гэтага выніку".

Медаль – адзін на ўсіх

– Наталля Станіславаўна, перад паездкай на чэмпіянат на вас выходзілі чыноўнікі ад спорту? Медаль патрабавалі?

– Скажу вам шчыра: такога і блізка не было. Увогуле, я вельмі ўдзячна і старшыні федэрацыі лёгкай атлетыкі Вадзіму Дзевятоўскаму, і галоўнаму трэнеру нашай зборнай Ігару Сівадзедаву за той кантакт, за дыялог паміж намі. З імі вельмі лёгка працаваць: аператыўна былі выкананы ўсе просьбы, якія прагучалі з майго боку. І пры гэтым ніхто не выкручваў рукі, не стаяў над душой, кроў з носу патрабуючы медаль.

– Прыгадайце ваш "залаты" дзень...

– Адразу скажу, што ўсе размовы аб чэмпіянатах свету ці Еўропы ў нас адбываюцца задоўга да стартаў. Я высвятляю, ці гатова Марына змагацца, і выбудоўваю трэніровачны працэс.

А што да "залатога" дня... Пачну з таго, што на ўсіх адказных стартах мы з Марынай жывём у адным нумары. І адно з правілаў у нас такое: пра спаборніцтвы гаворым менш за ўсё. Мы можам абмяркоўваць што заўгодна: навінкі моды, знешнасць, вырашаць, хто каму яешню будзе смажыць... На старце не зацыкліваемся.

Я не казала Марыне, што яна абавязкова стане першай. Я ёй проста сказала: "Ты тут лепшая і больш за ўсіх мне падабаешся". Кожны сантыметр дыстанцыі ў нас быў распісаны. Каб трохі расслабіць спартсменку, я папрасіла яе ставіцца да фінальнага забегу чэмпіянату свету як да трэніровачнага. І ў нас усё атрымалася!

– Як адзначылі перамогу?

– Не паверыце – яшчэ ніяк. Сезон жа яшчэ не скончыўся. Потым збяромся сем'ямі за святочным сталом, адсвяткуем. Дарэчы, несправядліва будзе не сказаць пра тое, што ў гэтым залатым медалі ёсць вялікая заслуга нашых другіх палавінак. За паўтара месяца да старту муж Марыны Ілля быў яе спарынг-партнёрам на трэніроўках. Яны разам бегалі, разам займаліся ў трэнажорцы. Мой муж Аляксандр дапамагаў Марыне ў плане агульнафізічнай падрыхтоўкі. Так што гэты медаль у нейкім сэнсе адзін на ўсіх.

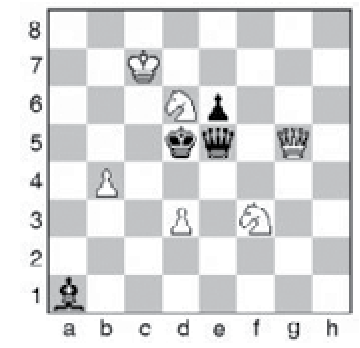
– Шкада толькі, што мама переможцы гэтага не бачыць...

– Чаму ж не бачыць? Я ўпэўнена, што за нас перажывалі нават і на небе. Адтуль, з нябёсаў, пазіраючы на Марыну, за яе радуецца самы светлы анёл – яе мама.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ШАХМАТЫ

Две двухходовки

Автор задачи, представленной на диаграмме, – наш читатель **Николай Наруть** из г.п.Плещеницы Логойского района.

Белые: Крс7, Фg5, Kd6, Kf3, пп.b4, d3 (6).

Черные: Крd5, Фе5, Са1, пе6 (4).

Мат в 2 хода.

Николай Иосифович прислал и другую свою задачу:

Белые: Крd3, Лс6, Cd7, Kg4, Kg7, пп.c2, e2 (7).

Черные: Крd5, Се3, Ка8, Kh7, пп.b4, e6 (6).

Мат в 2 хода.

Присылайте ответы на адрес редакции (220030 г.Минск, ул.Энгельса, 34а) или на электронный адрес: vadim_ne67@mail.ru.

Обратная связь

Хотя решения опубликованных в нашем разделе задач наиболее оперативно приходят по электронной почте, мы не оставляем без внимания и читательские отклики в привычных конвертах. Правильно решили ряд заданий из летних выпусков Леонид Колодко (Жодино), И.Гулик (Марьина Горка), 5-классник брестской гимназии №2 Ростислав Костючик, Герман Волошко (его ответ прислал нам дедушка Германа – П.Фурсов из Новополоцка). Кроме решения задач рассуждениями на шахматные темы делится в письмах 86-летний минчанин Альберт Наумович Литвинов. Некоторые читатели предлагали варианты, альтернативные авторским, но строгий компьютер опроверг эти попытки. А в трехходовке Александра Белого из Орши, посвященной недавнему юбилею «Народной Воли», компьютерный анализ выявил, помимо авторского решения 1.Ce6, побочные: 1.Cg2 и 1.Cf5.

Задача В.Вовнейко (от 25 августа) решается так: 1.Фg8! Первыми решения прислали Сергей Пунько (Минск), Владислав Каташук (Брест), Василий Жукович (Минск).

Турнир за турниром

В Варшаве на Мемориале М.Найдорфа (83 участника) Андрей Жигалко оказался шестым. Сергей Азаров в Нью-Йорке был десятым из 70 игроков, а в Вашингтоне (56 участников) – четвертым. Во французском Сен-Ло Станислав Цыганчук занял 5-е место. В чешской Пардубице чемпион Беларуси Кирилл Ступак в «парном турнире» (38 команд по 2 человека) вместе с россиянином Михаилом Можаровым вышел победителем, в быстрых шахматах (153 участника) был вторым. Здесь же в основном турнире (289 участников) Андрей Ковалев занял 4-е место. Андрей Горовец финишировал пятым в американском Сен-Луисе, а затем – в Финиксе (491 участник!). Во французском Эвиане (404 участника) Никита Майоров занял 5-е место, Сергей Каспаров – 11-е. В Планкоэте (Франция) из 145 участников Сергей Каспаров – 7-й, Татьяна Каспарова – 13-я, а Никита Майоров – 14-й. На турнире в Бельгии (152 участника) Сергей Каспаров финишировал пятым, Татьяна Каспарова – 14-й. В Лиепае (104 участника) в быстрых шахматах Владислав Ковалев был вторым, Алексей Александров – третьим. В финальном поединке восьми гроссмейстеров в этом же городе В.Ковалев оказался третьим, затем на турнире в Риге – девятым из 191 участника. Алексей Александров занял второе место на турнире в Петербурге по «шахматам Фишера» (с измененной начальной расстановкой), а в основном турнире был 14-м из 186 участников (Кирилл Ступак – пятым). Андрей Ковалев завоевал «серебро» на Мемориале А.Рубинштейна в Польше, а Андрей Жигалко – «бронзу» на турнире в Турции (105 игроков). Турнир в Гродно выиграли Наталья Кусенкова и Валентин Ежель, в Кобрине – Станислав Цыганчук. А шахматисты-заочники Беларуси в матче обыграли Финляндию – 33:17.

Вадим ЖИЛКО.

СЛЫШАЛИ?

Побратались...

Минск и Тбилиси стали городами-побратимами. Соглашение о побратимских связях в городской ратуше белорусской столицы подписали председатель Мингорисполкома Андрей Шорец и мэр Тбилиси Давид Нармания.

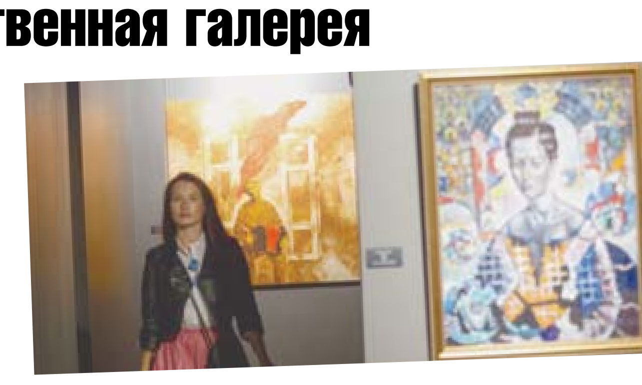
«Соглашение подписано в целях развития международных, экономических и культурных связей, – отмечалось во время церемонии, – и будет способствовать установлению и расширению двусторонних отношений в экономической, научно-технической, культурной сферах, развитию инвестиционной и инновационной деятельности, сотрудничеству в области здравоохранения, образования, культуры и спорта, обмену информацией о развитии городов с учетом организации местного самоуправления».

Тбилиси стал 20-м городом-побратимом Минска.

ВПЕРВЫЕ

В Минске открылась крупнейшая в Беларуси частная художественная галерея

*Накануне события директор новой галереи «Дом картин» **Лариса Бортник** отмечала: «У нас вообще мало галерей, в основном салоны-магазины. Есть Дворец искусства, но там часто проводят ярмарки. И крупные выставки было некуда привезти».*

Дебютная выставка новой галереи – это уникальное собрание из почти трехсот работ народных художников Беларуси.

«Художники, получившие это высокое звание за всю историю белорусского искусства, – это 31 человек. Мы же взяли, исходя из собственных пристрастий в живописи и графике, 19», – отмечает Лариса Бортник.

Она напомнила, что картины народных художников Беларуси государство закупало в музеи, но часть осталась на руках у родственников, друзей, коллекционеров. Так удалось собрать эту коллекцию из 300 картин. В том числе на выставке представлены работы Михаила Савицкого, Павла Масленникова, Витольда Бялыницкого-Бирули, Гавриила Ващенко и других.

В живых сейчас только семь народных художников, некоторым уже за 90. Но, например, Леонид Щемелёв, Георгий Поплавский и Вильмен Аладов открытие выставки не обошли.

С 1 октября и до конца года в «Доме картин» можно будет увидеть еще один уникальный проект «Великие классики XX века». В экспозицию войдут более 200 работ трех мастеров – Сальвадора Дали, Марка Шагала и Анри Матисса.

А в следующем году в «Доме картин» будут выставляться работы Пикассо, Кандинского, Миро.

«Также мы поддерживаем контакты с зарубежными галереями, чтобы искать интересные выставки и в конечном итоге представлять у нас в галерее», – подчеркнула Лариса Бортник.

Вход в галерею будет платный – от 50 тысяч до 100 тысяч рублей в зависимости от характера выставки. Школьникам, студентам и пенсионерам билет обойдется в 30 тысяч. Открылась частная художественная галерея в современном здании на проспекте Победителей, 89. «Дом картин» занял более тысячи квадратных метров.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ

За Викторию Азаренко поболеем в конце сентября

Следил за недавним выступлением Виктории Азаренко на Открытом чемпионате США по теннису. Прекрасно начала турнир наша спортсменка, но в четвертьфинале проиграла второй ракетке мира румынке Симоне Халеп.

Когда наша теннисистка снова выйдет на корт, и мы сможем поболеть за нее?

А.Юрец, Минск.

Открытый чемпионат США – заключительный в этом году турнир Большого шлема. Но теннисисты не спешат на отдых.

На очереди – азиатская серия турниров. Стартует она в конце сентября, всего состоится три турнира.

Wuhan Open (Premier5) – с 27 сентября по 3 октября

China Open (Premier Mandatory) – с 3 по 11 октября

Prudential Hong Kong Tennis Open (International) – с 12 по 18 октября.

Так что Викторию мы увидим на соревнованиях в китайском Ухане, стартующих 27 сентября. Поклонники белорусской теннисистки на своей страничке «Вконтакте» написали: «Ждём снова мотивированную и голодную до больших побед Вику уже в Азии!»

К слову, после выступления в США позиция Виктории Азаренко в мировом рейтинге WTA ухудшилась. Белоруска опустилась с 20-го на 23-е место. В тройке лучших теннисисток мира – американка Серена Уильямс, румынка Симона Халеп и россиянка с белорусскими корнями Мария Шарапова.

Игорь ЗАЛЕССКИЙ.

УСМІХНІЦЕСЯ!

***

У жыхара сталіцы пытаюцца:
– Чаму вы ўвесь час п'яны?
– А што рабіць, калі па ўсім Мінску вісяць плакаты "За Беларусь!"?

***

– Колькі чалавек працуе ў вашай кампаніі?
– З кіраўнікамі – дваццаць.
– А без кіраўнікоў?
– А без кіраўнікоў увогуле ніхто не працуе.

***

Муж:
– Ты перасаліла!
Жонка:
– Гэта таму, што я кахаю цябе.
– Гэта ж як трэба мяне кахаць, каб перасаліць торт?

* **

– Каханы, я ўжо гатова да дзяцей.
– А я не!
– Нічога не зробіш: лета скончылася, і трэба забіраць іх з вёскі.

***

Лепшы спосаб распавесці дзецям, што такое падаткі, – з'есці 13% ад іх марожанага.

***

А ці нельга неяк больш сціпла корм для жывёл называць? Чаму мая котка жарэ «рагу з труса ў сметанковым соўсе», а я – макарону з сасіскай?

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл. рэкламнага аддзела:
(017) 3286609
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы: 63222 – для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 14.09.2015 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25450 экз. Заказ №3556).